

FÉLÉVI MENETREND

1.	09. 14.	BEVEZETÉS, KUTATÁSTÖRTÉNET
2.	09. 21.	ÉLETKÖRÜLMÉNYEK A KÁRPÁT - MEDENCÉBEN
3.	09. 28.	AZ ELSŐ KIRÁLYI MŰHELYEK
4.	10. 05.	A KORAI BENCÉS MONOSTOROK
5.	10. 12.	A CISZTERCI REND ÉPÍTÉSZETE
6.	10. 19.	KIRÁLYI MŰHELYEK A KORAI GÓTIKÁBAN
7.	10. 26.	A NEMZETSÉGI ALAPÍTÁSÚ MONOSTOROK
8.	11. 09.	A VÁROSI SZERZETESRENDEK ÉPÍTÉSZETE
9.	11. 23.	A VÁROSOK SZAKRÁLIS ÉPÍTÉSZETE
10.	11. 30.	A VÁROSOK VILÁGI ÉPÍTÉSZETE
11.	12. 07.	VÁRÉPÍTÉSZET
12.	12. 14.	ZÁRTHELYI (az előadás helyén és idejében)
13.	12. 15.	PÓTZÁRTHELYI (külön megbeszélés szerint)

FOGALOMMAGYARÁZAT

PLÉBÁNIA:

Olyan egyház, ahol az istentiszteletet nem a püspök, hanem egy pap végzi. Őt a kegyúr jóváhagyásával a püspök nevezi ki.

Plébános tevékenysége:

- istentiszteletek megtartása
- szentségek (kereszttség, bérmálás, oltáriszentség, bűnbocsánat, betegek kenete, egyházi rend, házasság) kiszolgáltatása

Plébánia jövedelme:

- az egyházhoz tartozó ingó- és ingatlan vagyon jövedelme
- a helyben szedett tized negyede
- szolgáltatási díj (stola)

VÁROSTÍPUSOK:

-mezőváros (oppidum)

szabadságjogokkal rendelkező, de földesúri alávetésben élő polgárok közössége

-püspöki (mező)város

kegyura a püspök

-királyi (szabad) város

Szabadságjogokkal rendelkező város, kegyura a király

VÁROSI JOGOK: (Adományozza a kegyúr!)

Gazdasági jellegű:

- vámmentesség (korlátozott, illetve országos)
- adómentesség (időszakos, célzatos, végleges)
- adó fizetése egy összegben
- beszállásolás alóli mentesség (királyi kíséret, katonaság)
- katonaállítás megváltása
- vásártartás joga (lokális, illetve országos, akár évente többször)
- árumegállító jog
- útkényszer
- mértföldjog

Jogi jellegű:

- szabad bíró- és tanácsválasztás
- saját (korlátozott) jogszolgáltatás
- szabott fellebbezési út (sz.kir.v.: király, illetve tárnokmester)
- egyéb joghatóságok alóli immunitás

Egyházi jellegű:

- szabad plébánosválasztás

PLÉBÁNIA-TEMPLOMOK TÉRSZERVEZETE

KORAI

-erős román (ciszterci) hatások

Pest, Belvárosi 1. per.; Buda, Nbo. 1. per.;
Sopron, Szt. Mihály; Brassó, Bertalan;

ÉRETT

-peremvidéki típus (délnémet és koldulórendi kapcsolat)

Pozsony, Szt. Márton; Kőszeg, Szt. Jakab
Lőcse, Szt. Jakab; Bártfa, Szt. Egyed; Szeben,
Szűz Mária

-katedrális hatást mutató emlékek

Kassa, Szt. Erzsébet;; Buda, Nbo. 2. per.;
Kolozsvár, Szt. Mihály

KÉSEI

-csarnokszentélyes templom

Szászsebes

-csarnokszentély + csarnokszerkezetű hosszházas templom

Brassó, Fekete; Pest, Belvárosi 2. per.

-csarnoktemplom

Sárospatak, vártemplom; Miskolc, Avasi

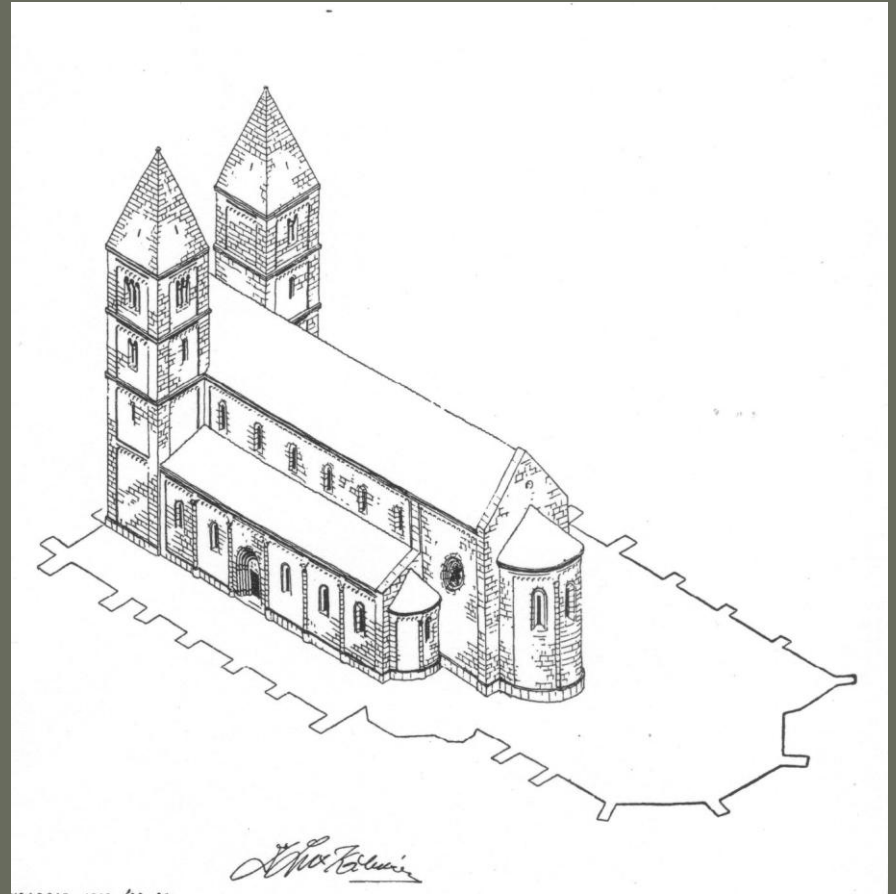
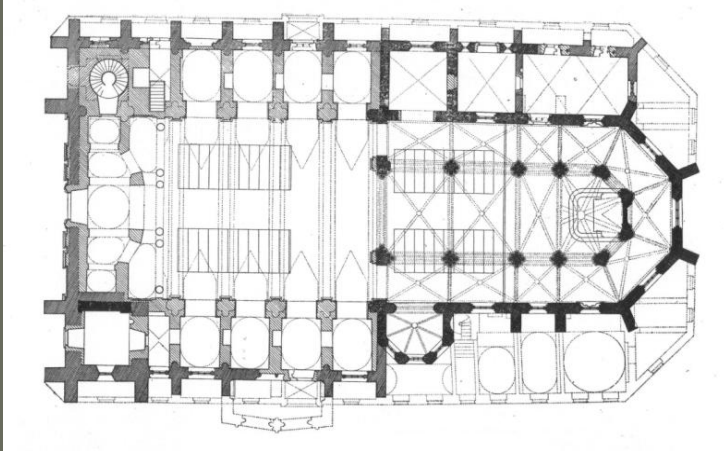
-teremtemplom

Nyírbátor, Szt. György; Selmecbánya, Katalin

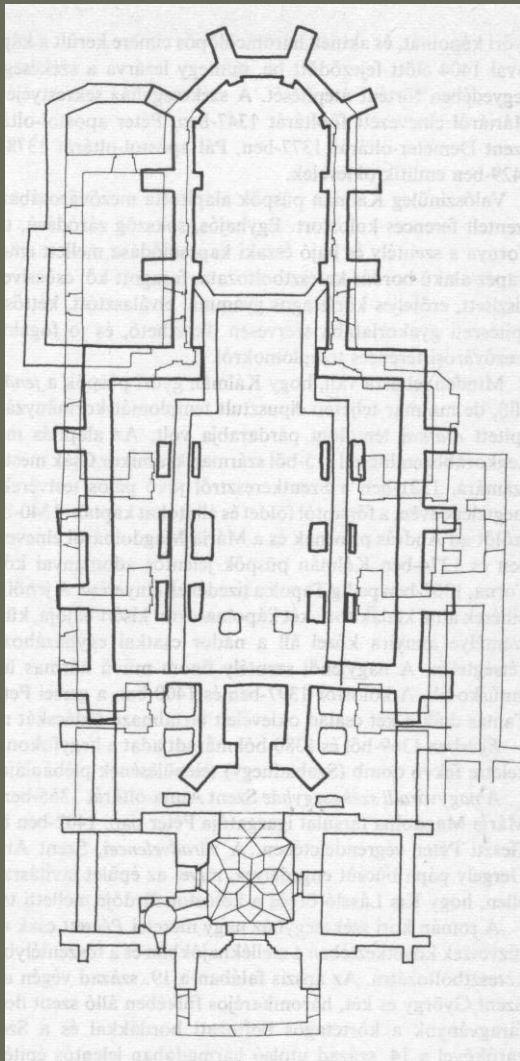
KORAI: PEST, BELVÁROSI TEMPLOM

(továbbélő románkori bazilika, kapcsolat a nemzetségi monostortemplomokkal!)

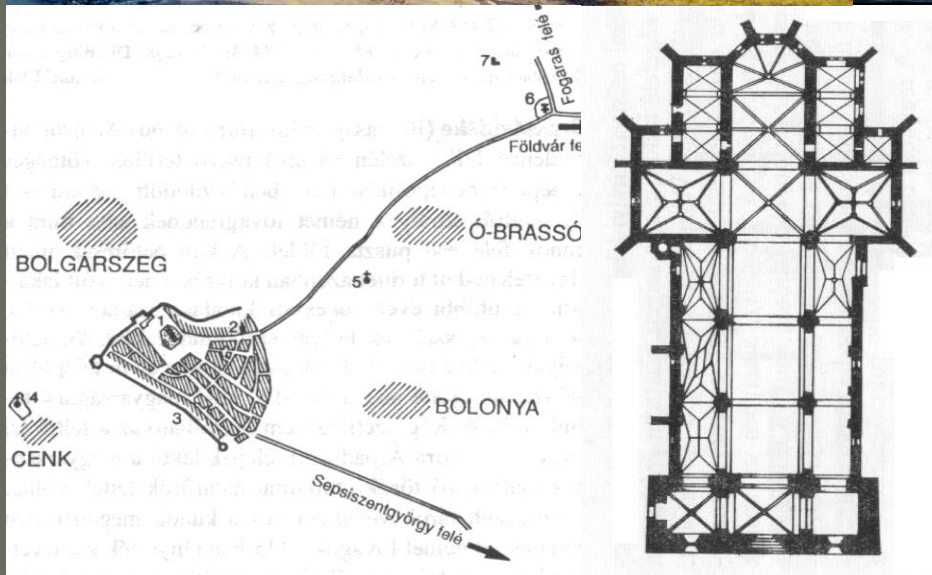
KORAI: BUDA, MÁRIA-MAGDOLNA TEMPLOM (1260 k.)

(a budai magyar polgárok plébániatemploma, „falusi templom”, kapcsolat a zsámbéki műhellyel)

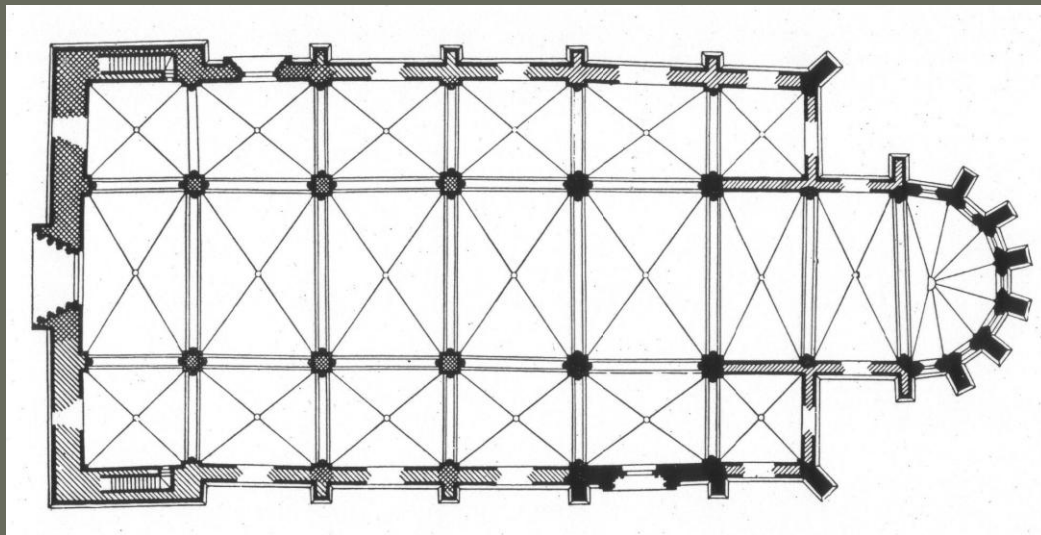
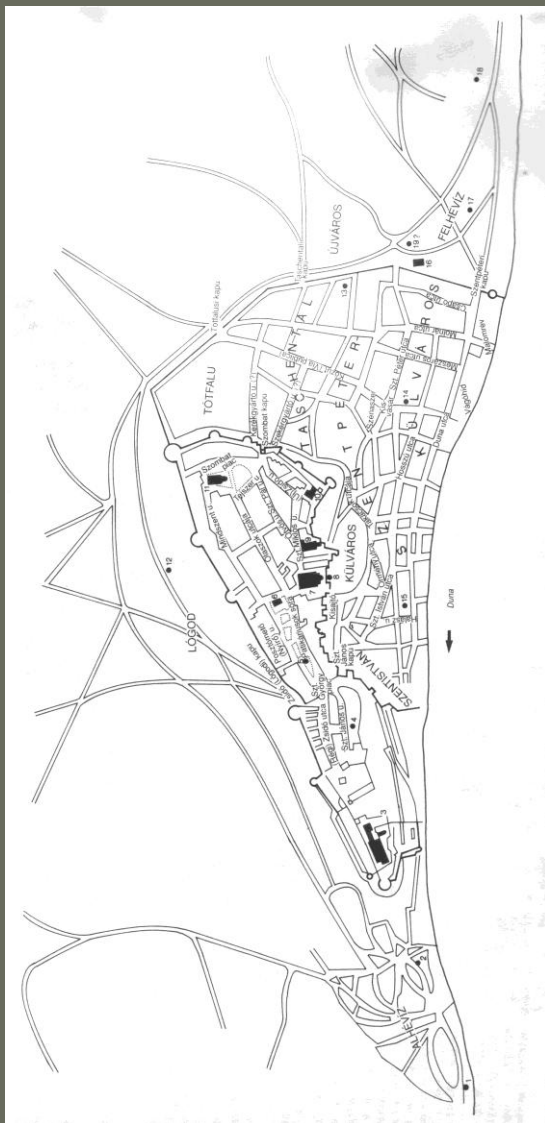
KORAI: BRASSÓ, BERTALAN TEMPLOM (13. szd. 2. fele)

(a tatárjárás után újraterlepült külváros plébániatemploma, kapcsolat a kerci ciszterci műhellyel)

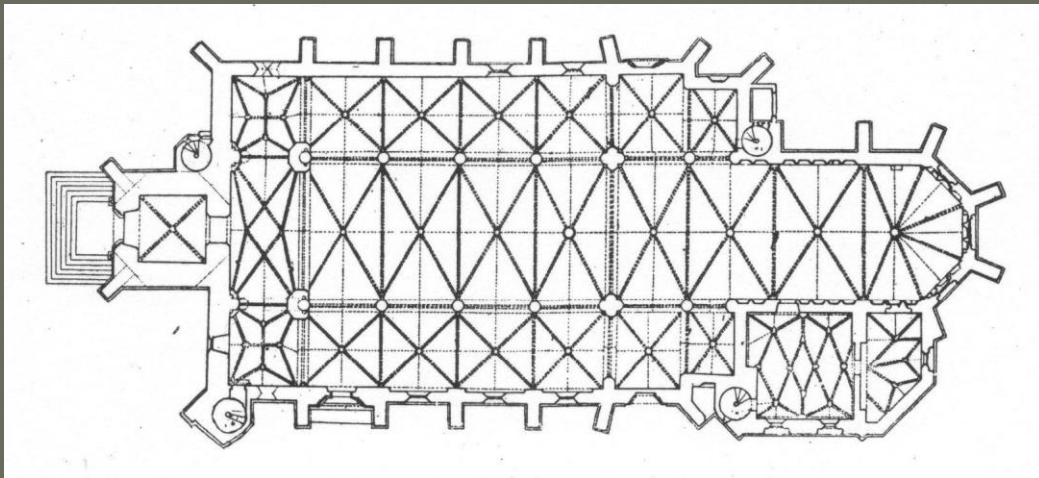

KORAI: BUDA, NAGYBOLDOGASSZONY TEMPLOM (1. per. 1270 k.)

(a budai németek plébániatemploma, kapcsolat a zsámbéki műhellyel)

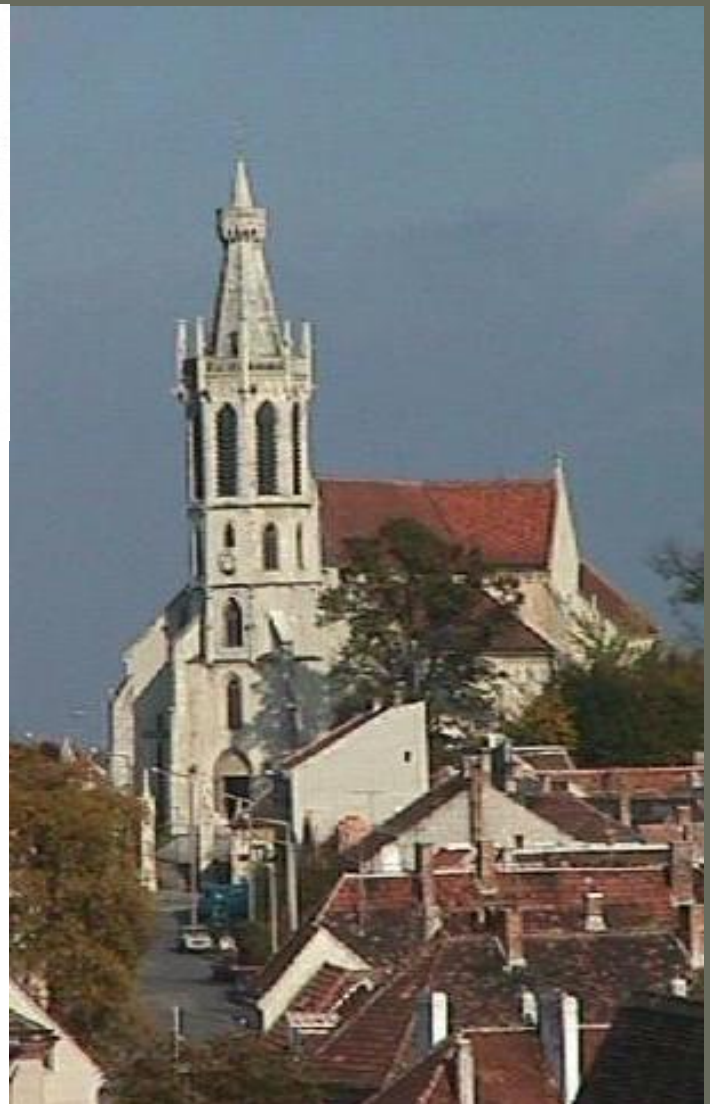
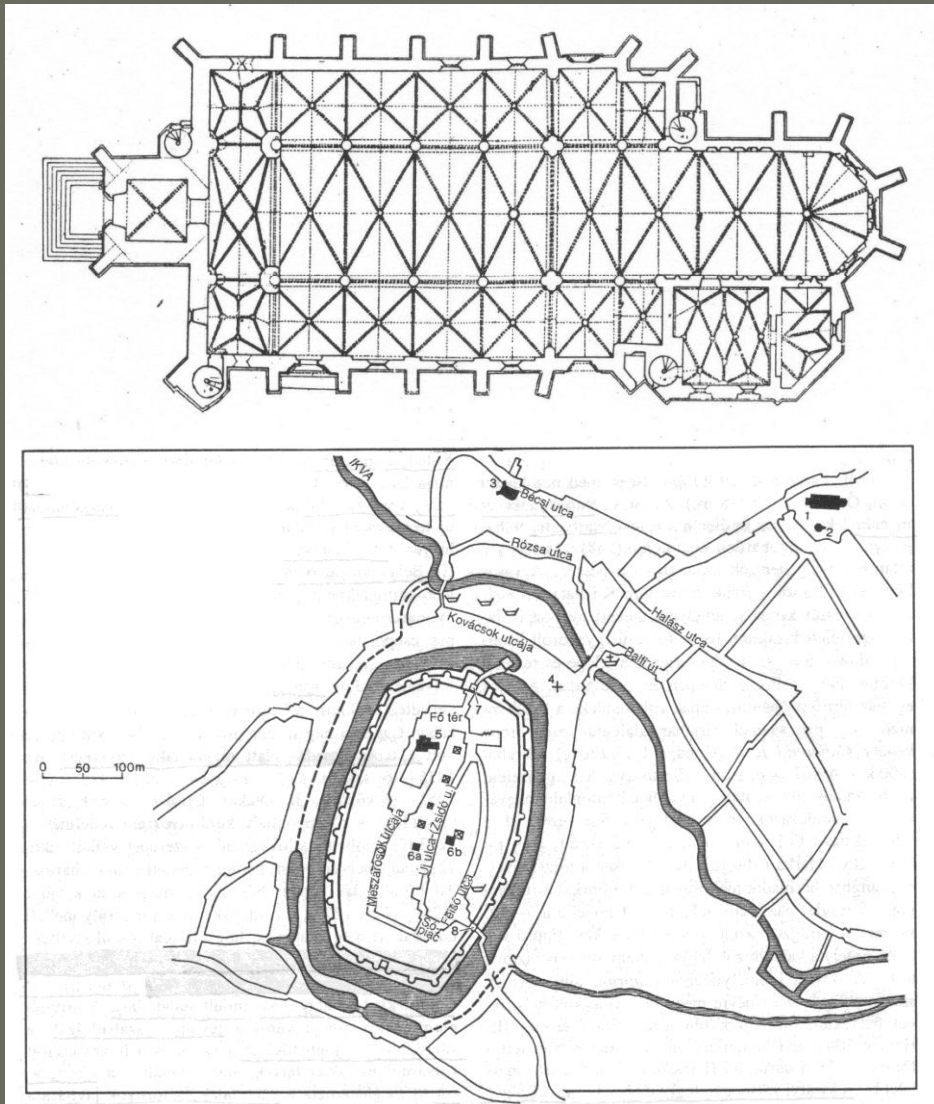
Buda, Nagyboldogasszony templom 13 szd. 1-2. periódus
Sopron, Szent Mihály templom (a külváros plébániatemploma)

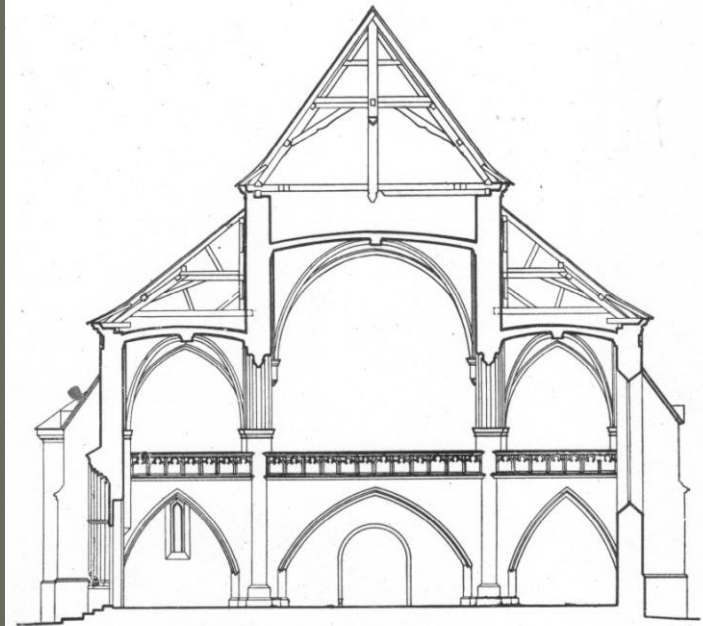
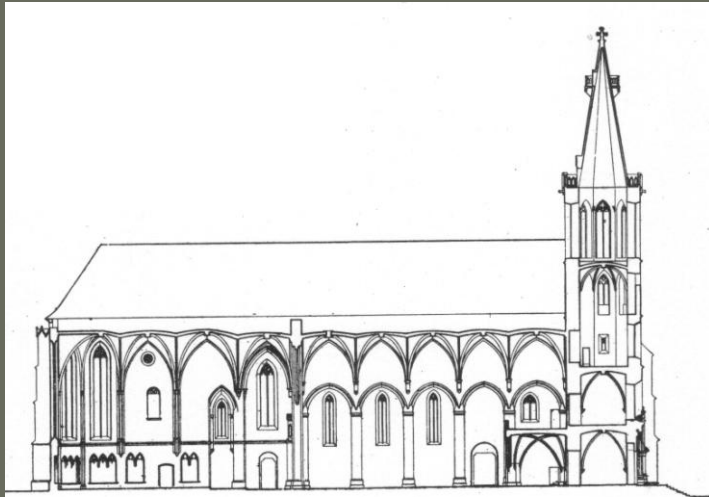

KORAI: SOPRON, SZENT MIHÁLY TEMPLOM (1278)

(a külváros plébániatemploma, kapcsolat a budai (Nbo. 1.) műhellyel és a peremvidéki tpl.típussal)

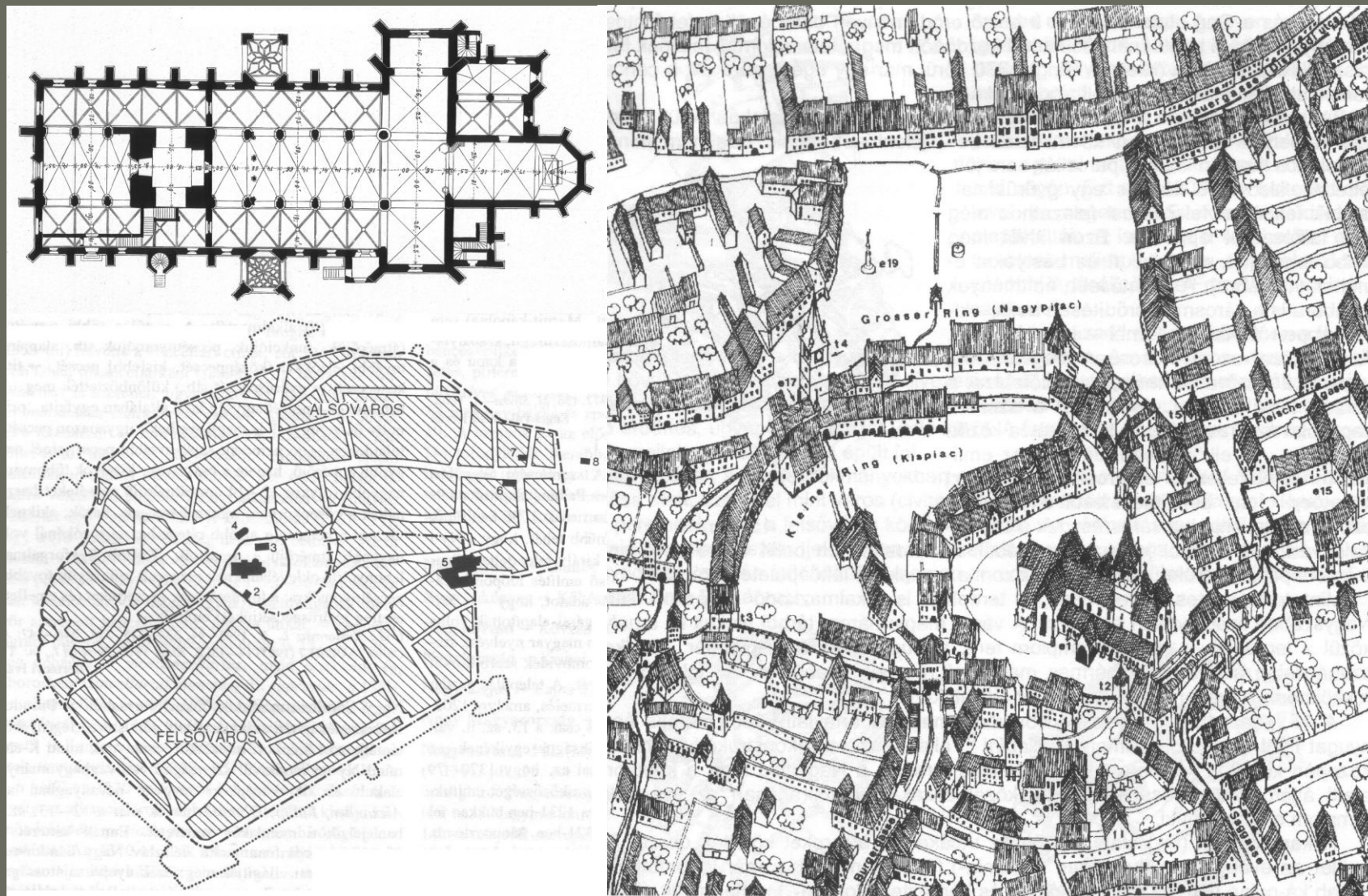

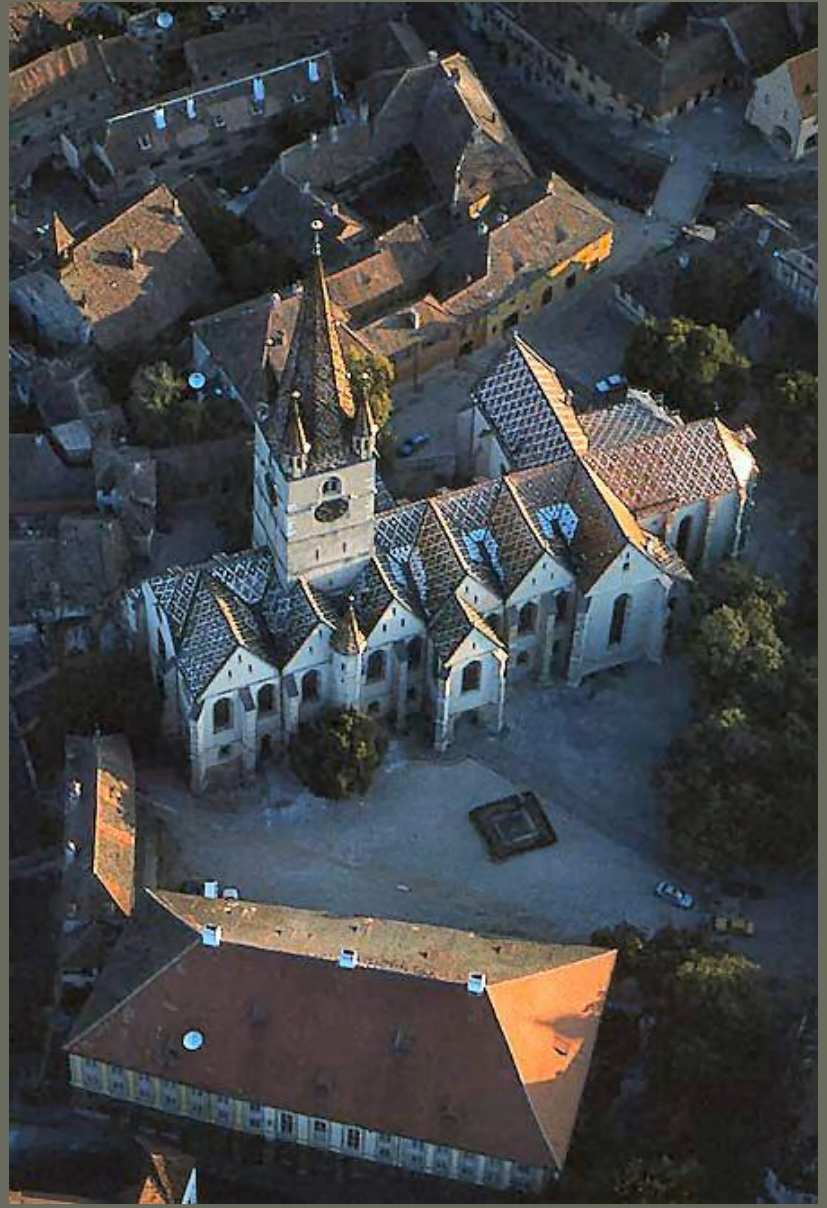
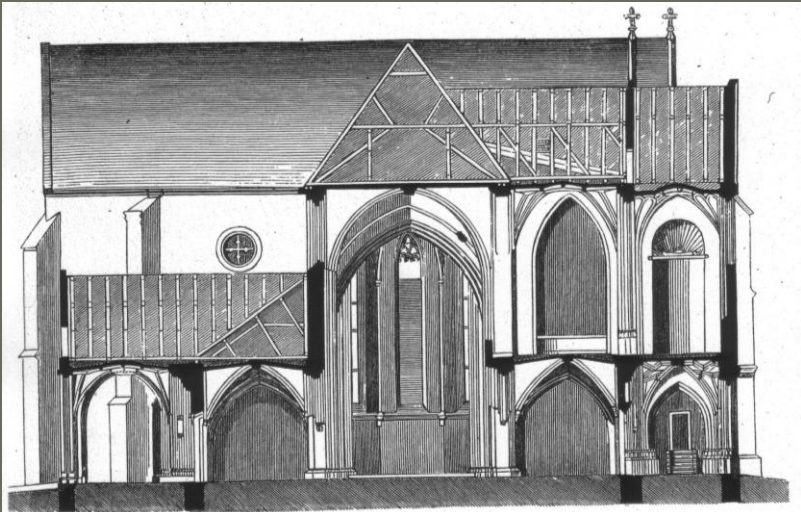
ÉRETT, PEREMVIDÉKI: NAGYSZEBEN, SZŰZ MÁRIA TEMPLOM

(14. szd.)

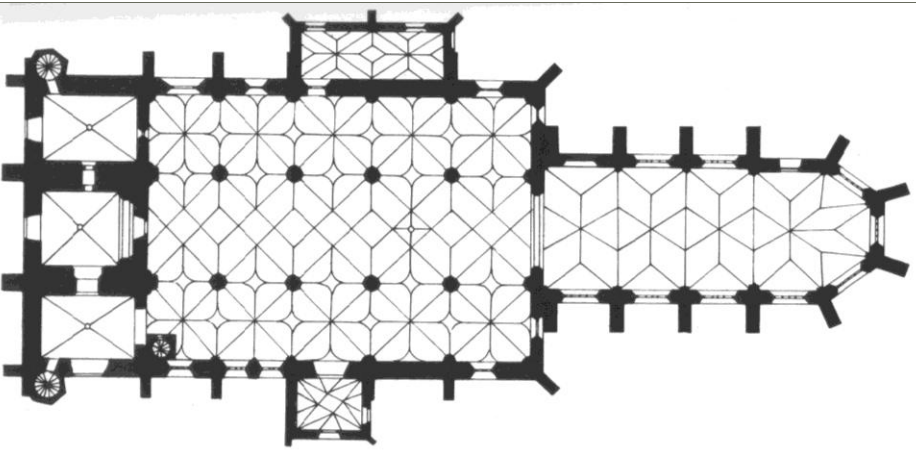
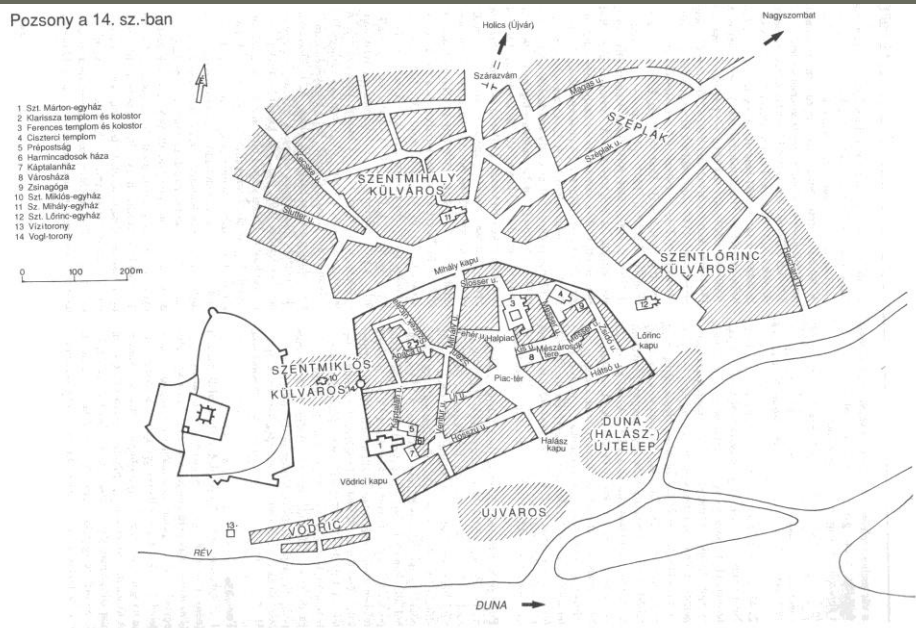

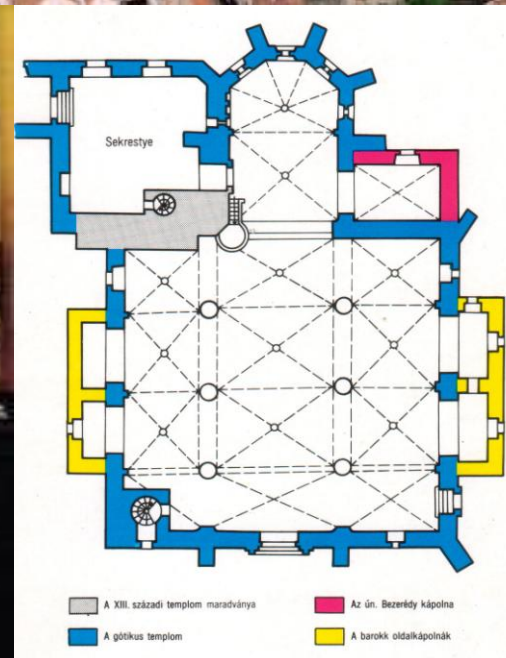
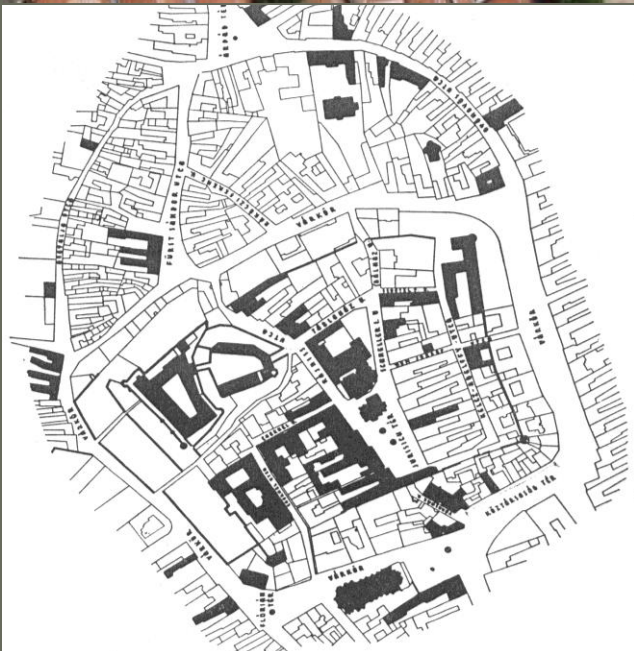
ÉRETT, PEREMVIDÉKI: POZSONY, SZENT MÁRTON DÓM (15. sz. e.)

Pozsony a 14. sz.-ban

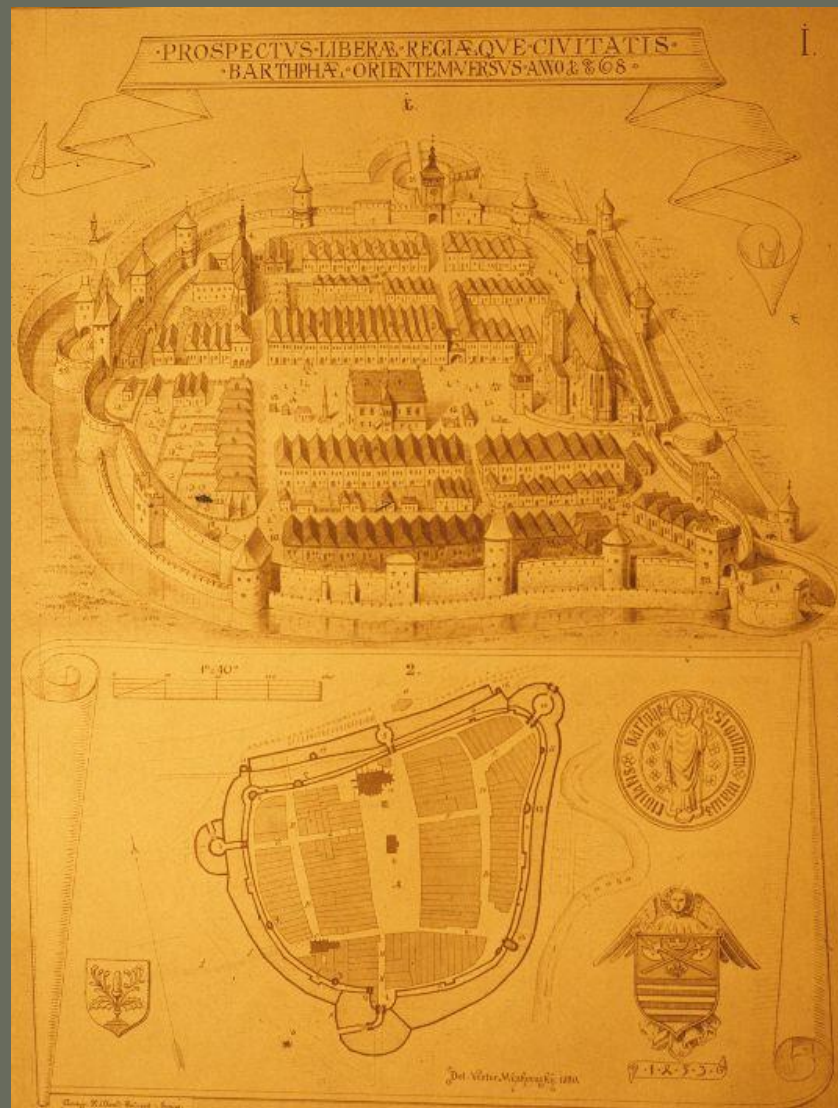

ÉRETT, PEREMVIDÉKI: KŐSZEG, SZENT JAKAB TPL. (1403-1407)

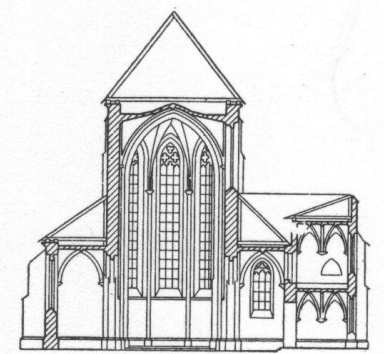

ÉRETT, PEREMVIDÉKI: BÁRTFA, SZENT EGYED TPL. (15. szd. 1. fele)

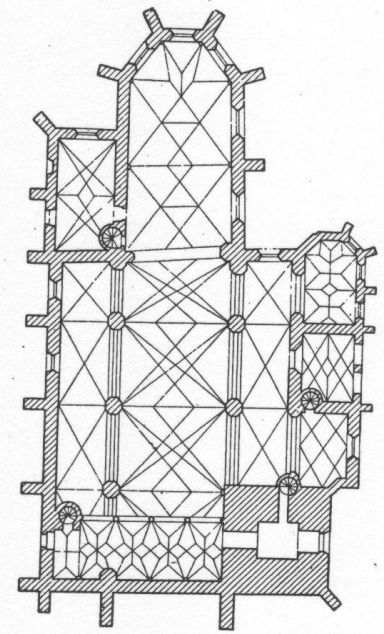
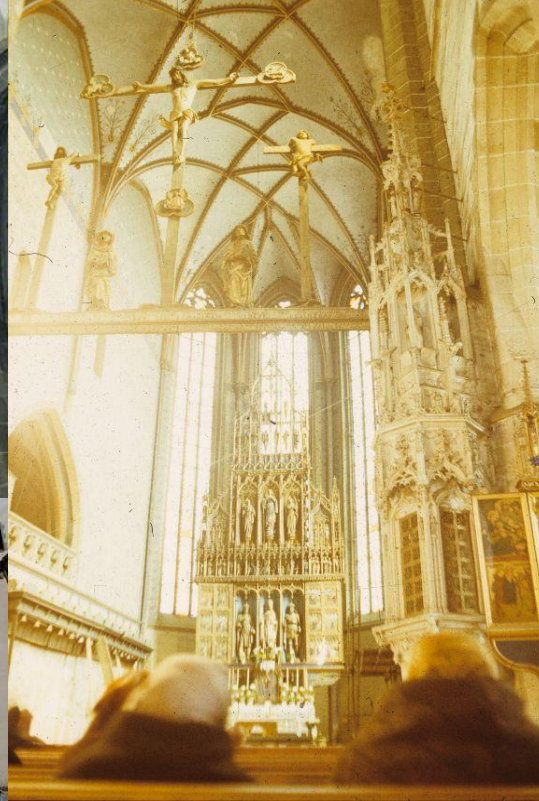

KREATIV©2001

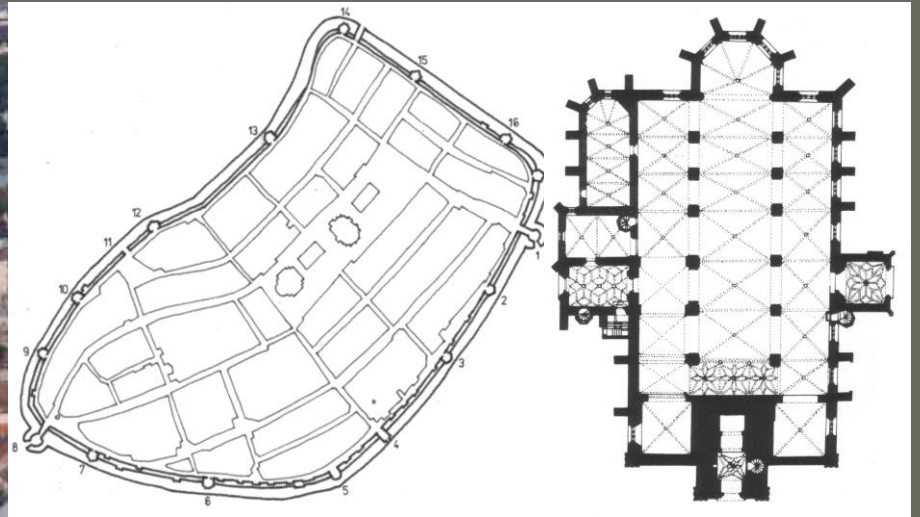
KREATIV©2001

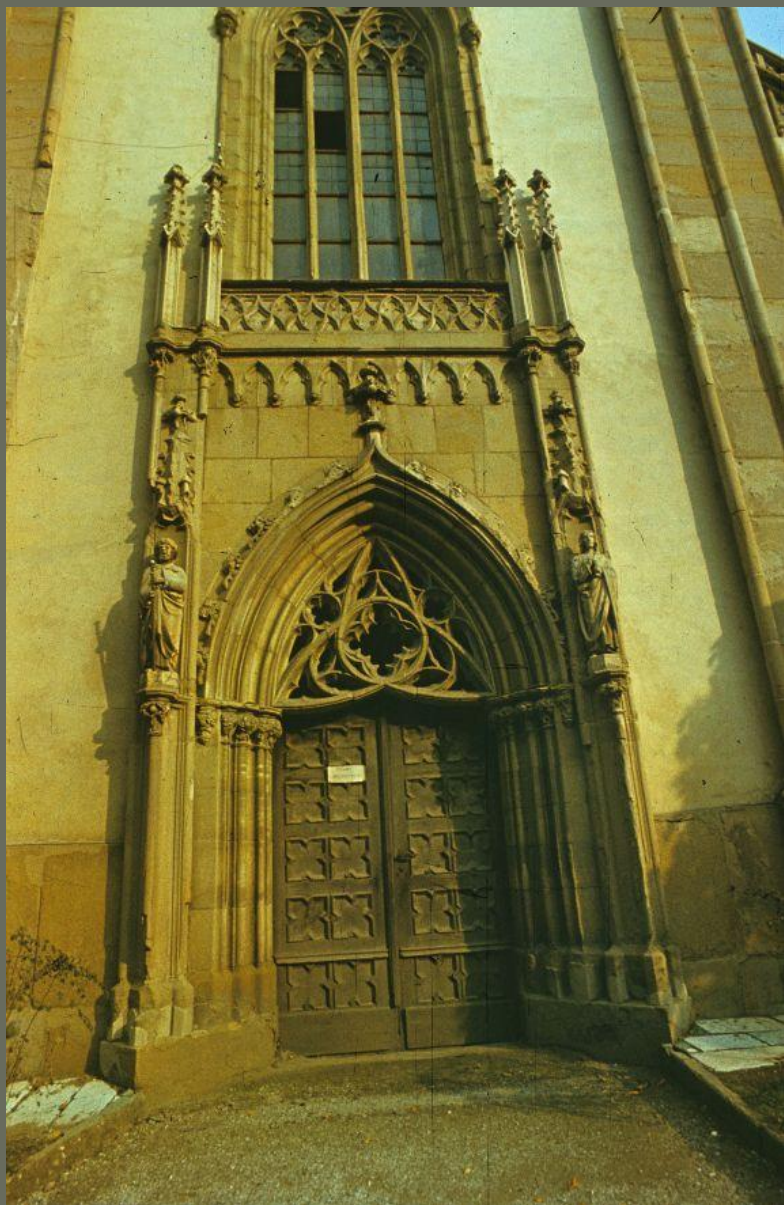

KREATIV©2001

ÉRETT, PEREMVIDÉKI: LŐCSE, SZENT JAKAB TPL. (14. szd.)

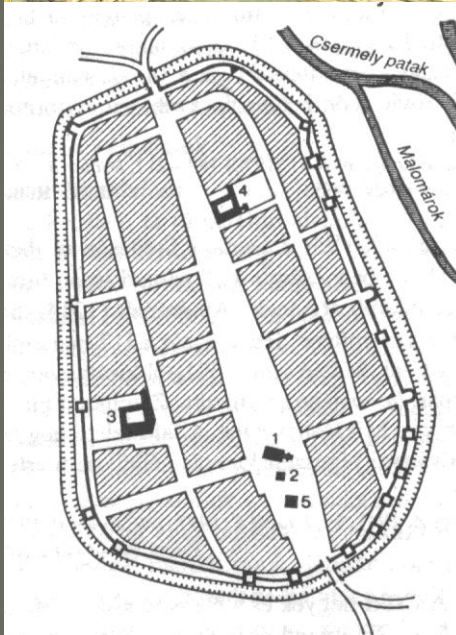
(kapcsolat a helyi ferences műhellyel)

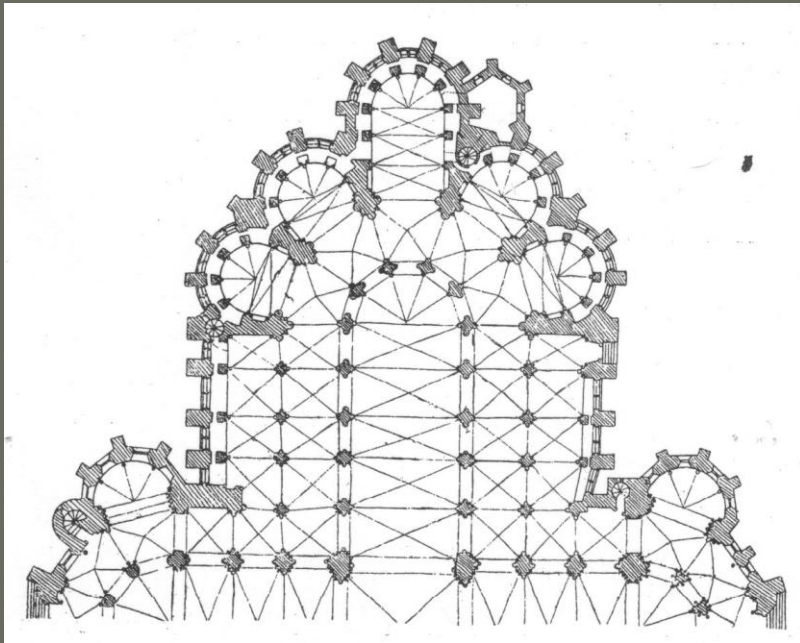

ÉRETT, KATEDRÁLIS HATÁSÚ: KASSA, SZENT ERZSÉBET TPL.

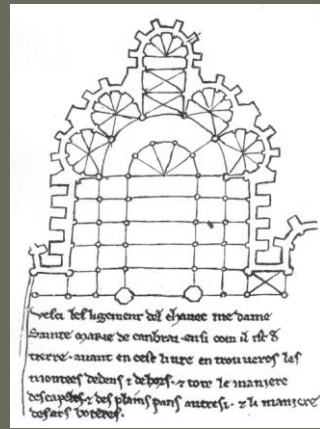
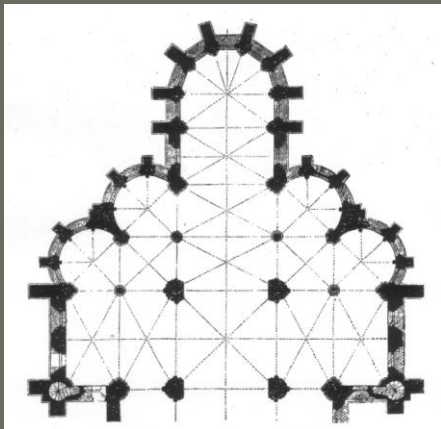
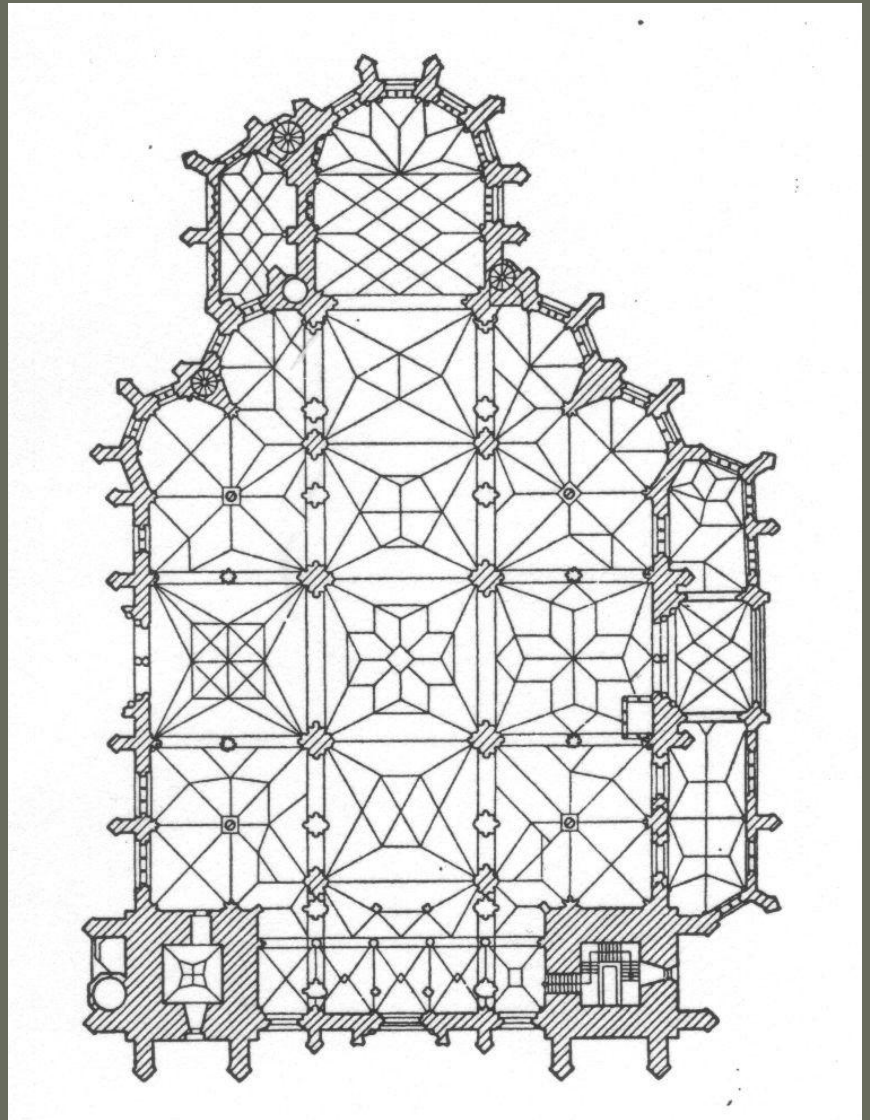
(1380-1444. redukált franciaszentélyes, Parler-műhely)

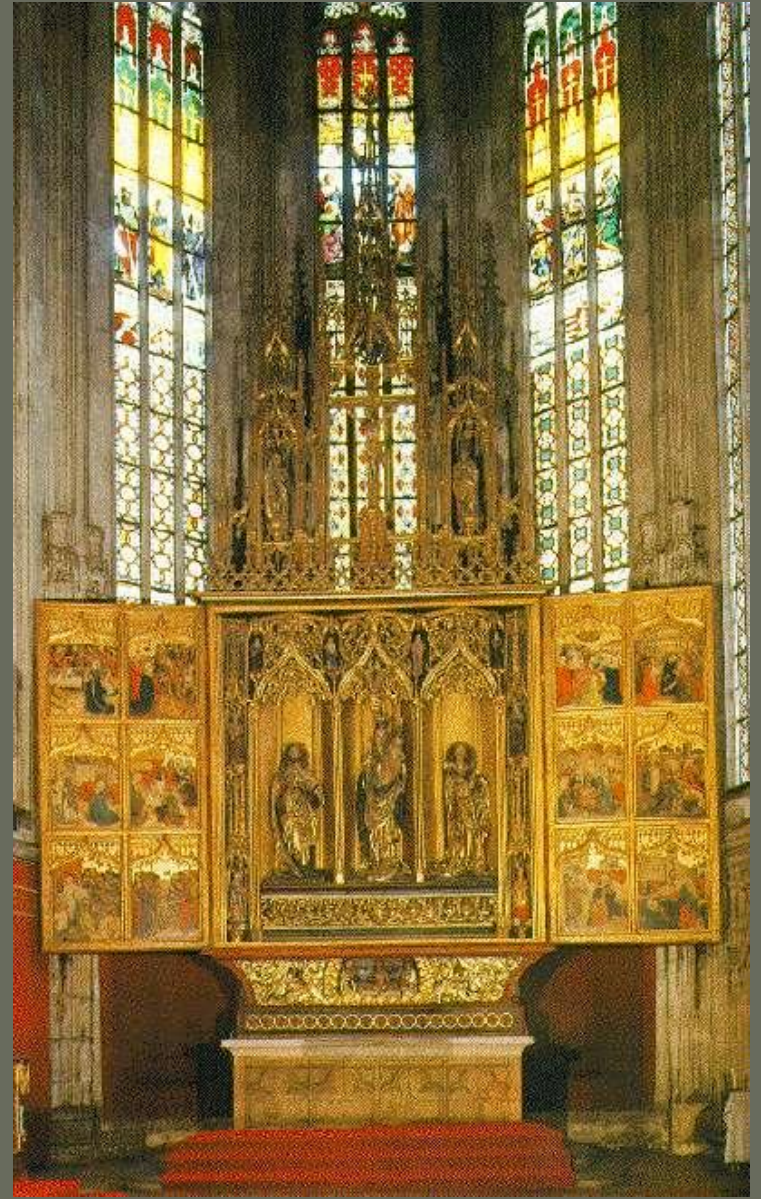
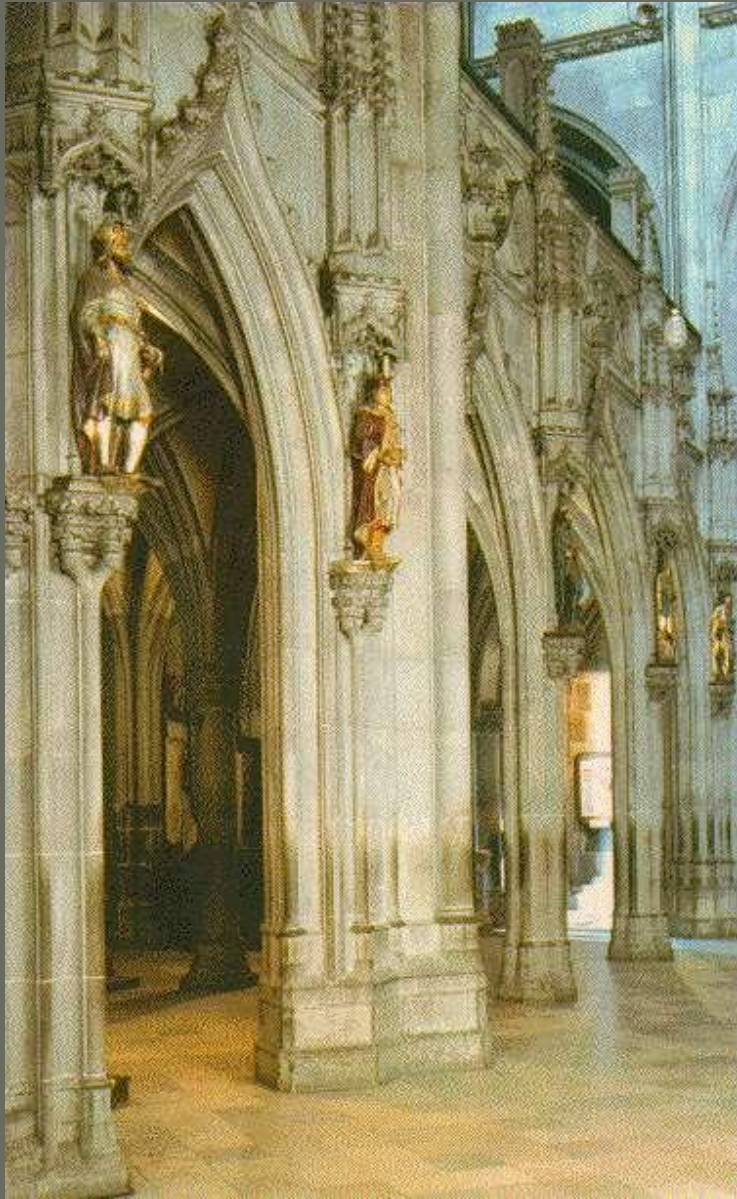

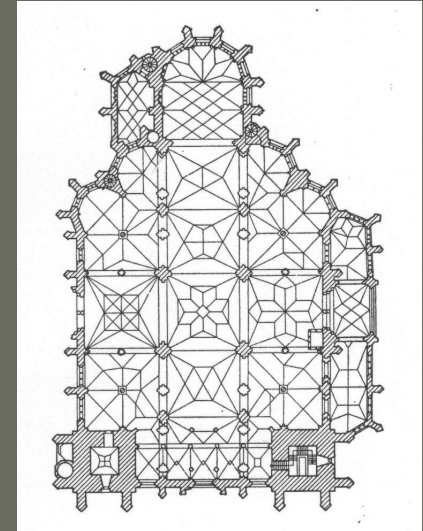
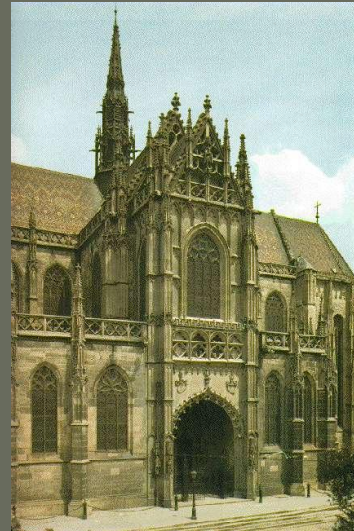
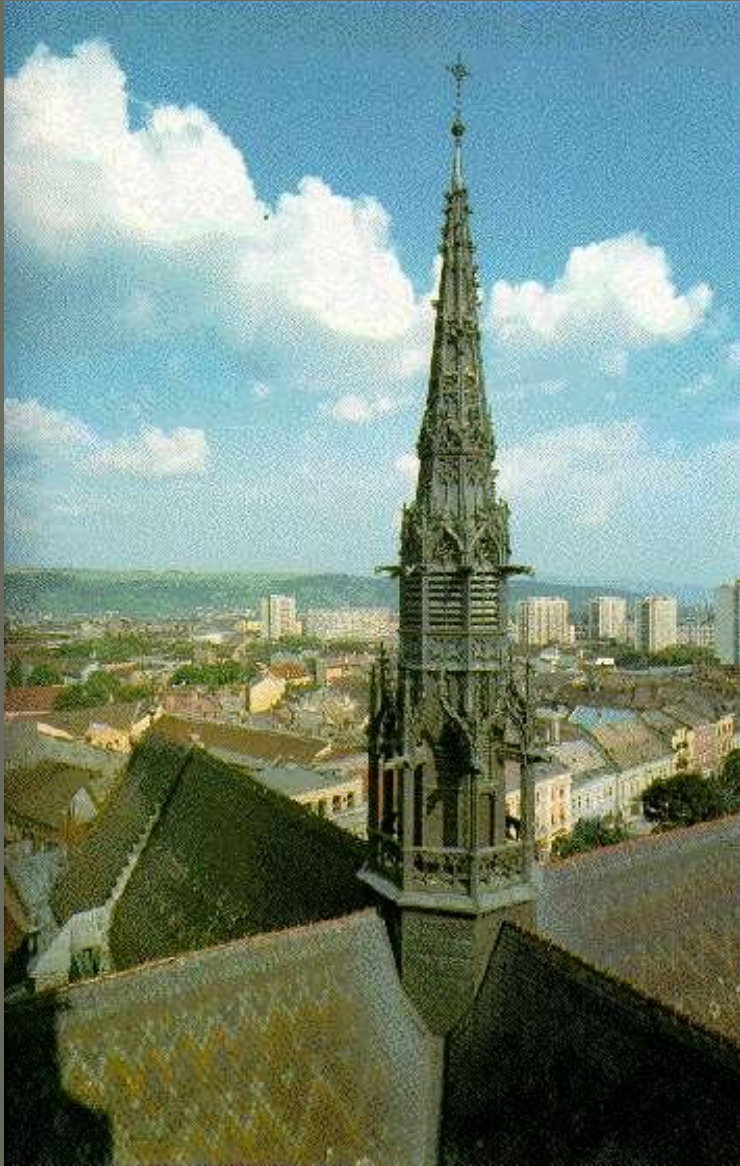
Cambrai és Braine tpl-a, Villard rajza Cambray apszisairól

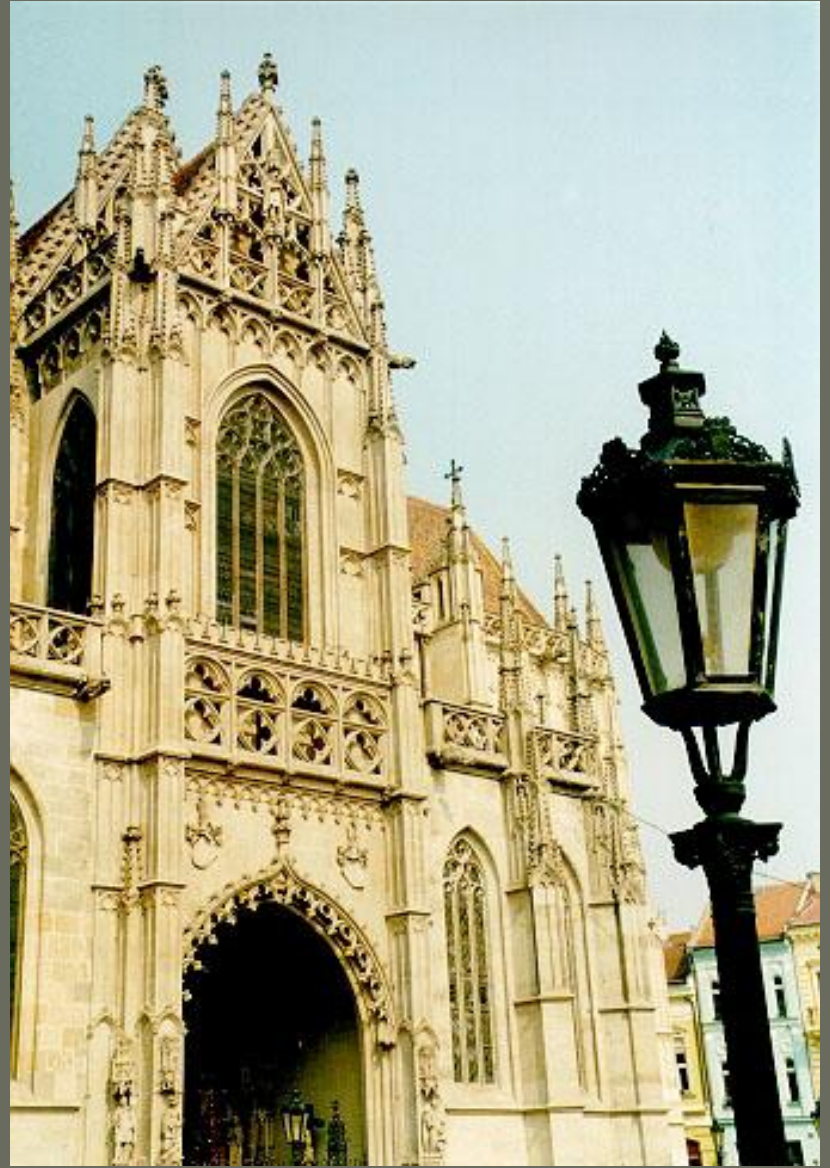

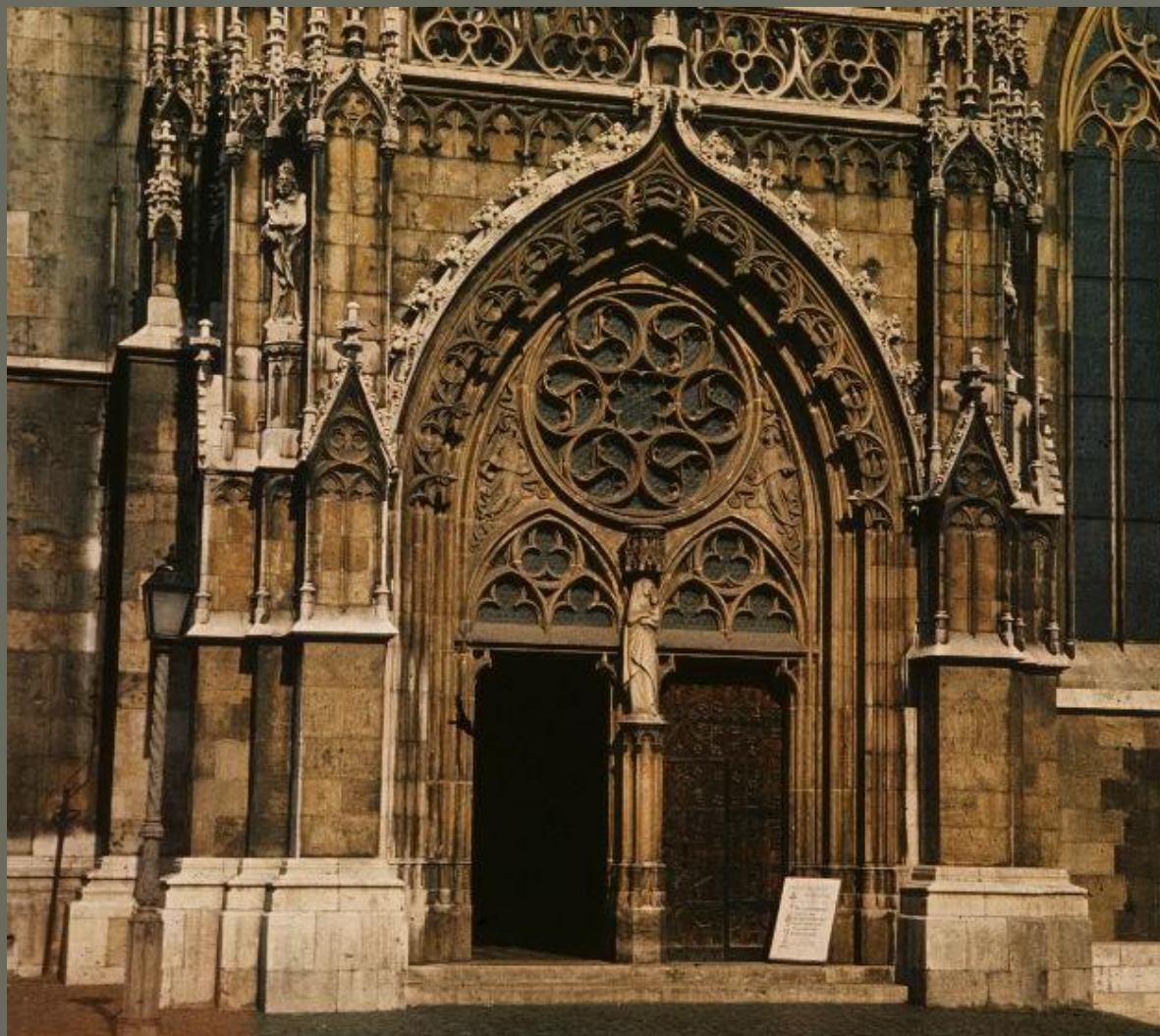

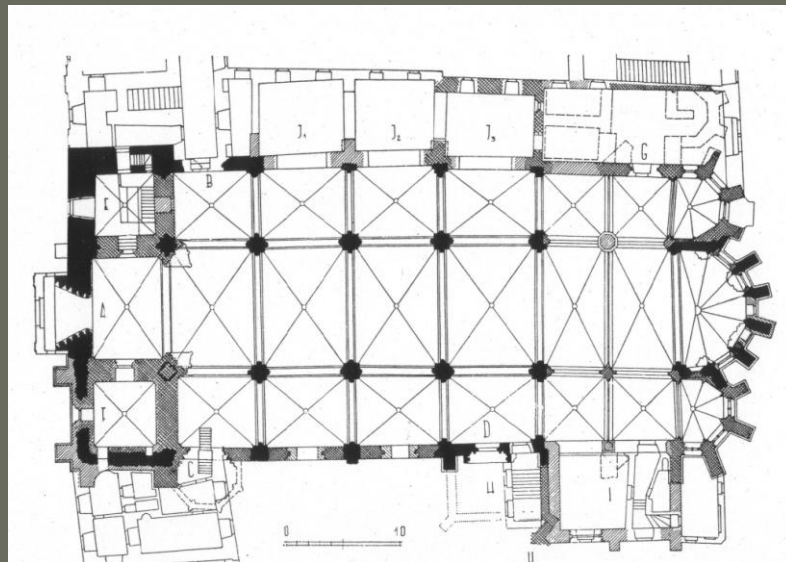

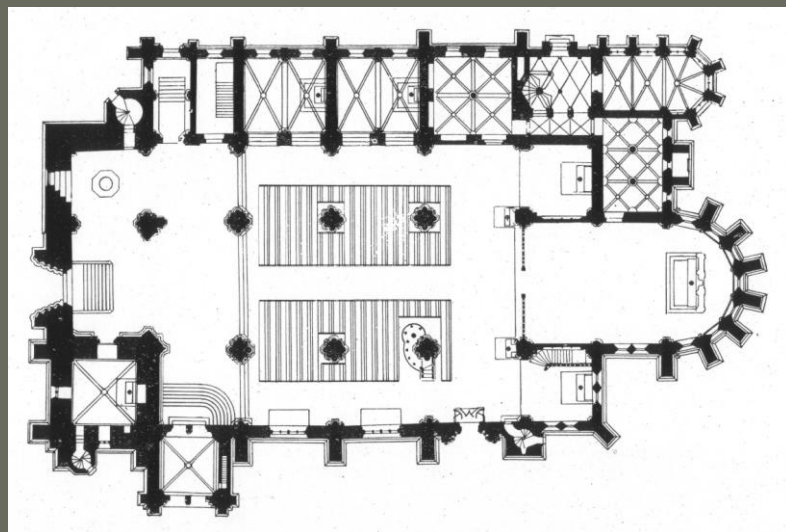
ÉRETT, KATEDRÁLIS HATÁSÚ: BUDA, NAGYBOLDOGASSZONY TEMPLOM (2. per. 1384-1400, Parler-műhely)

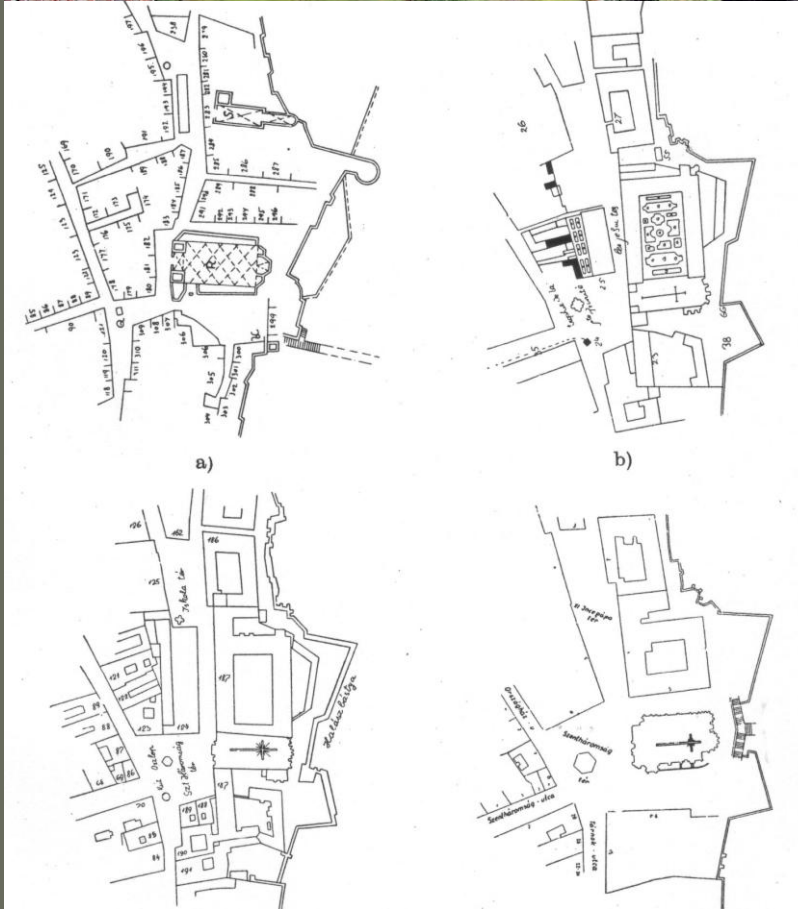

A templom rekonstrukció előtti állapota (felmérés)

A templom alaprajza a rekonstrukció után (jelenlegi áll.)

GARAMSZENTBENEDEK, BENCÉS APÁTSÁG (1380 e.)

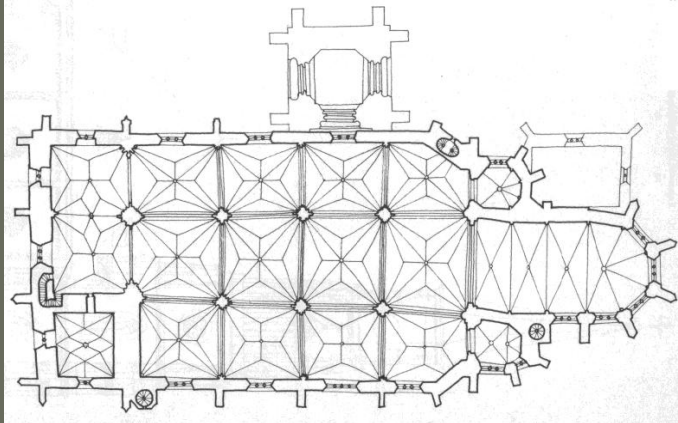
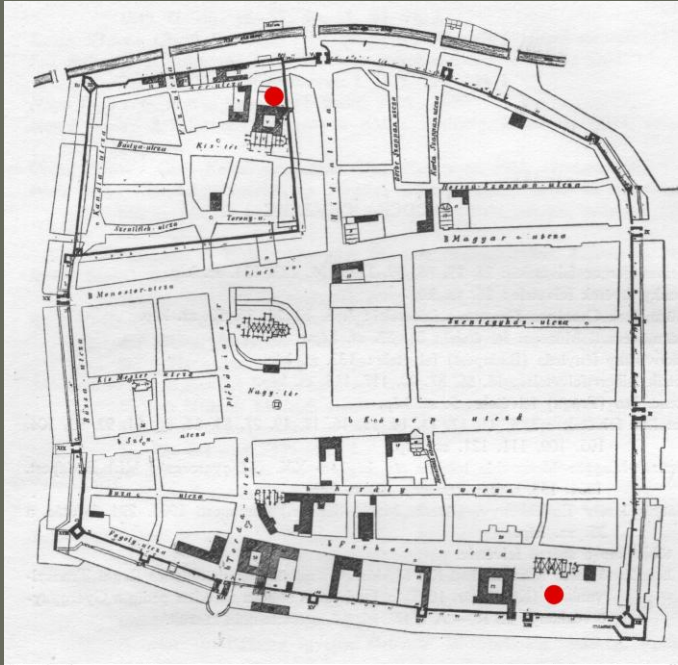
(kapcsolat a budai (Nbo. 2. per.) műhellyel: alaprajz, térszervezet, kapu, részletek)

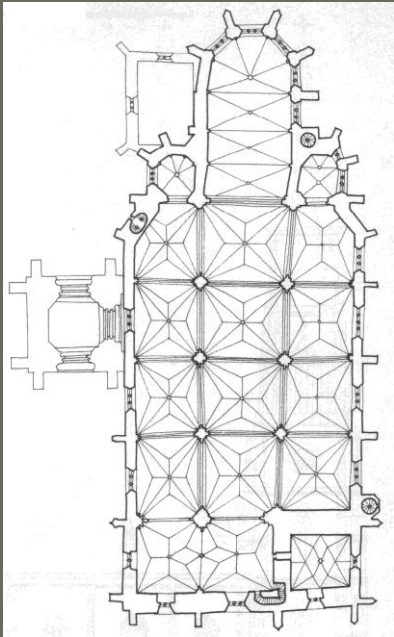

ÉRETT, KATEDRÁLIS HATÁSÚ: KOLOZSVÁR, SZENT MIHÁLY TPL.

(1349-1444)

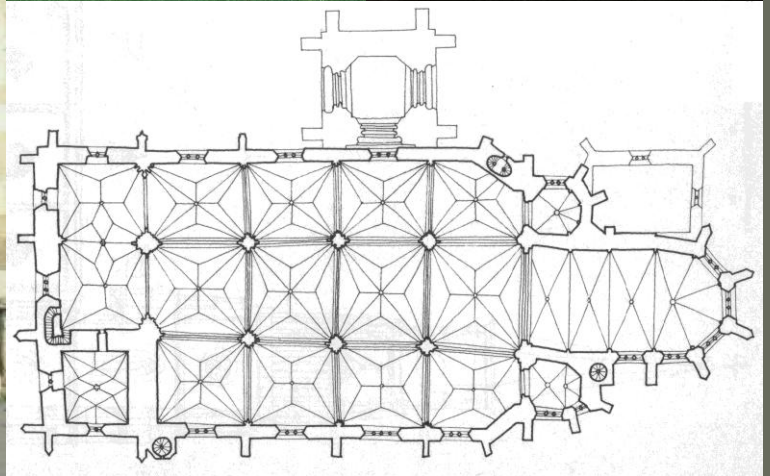
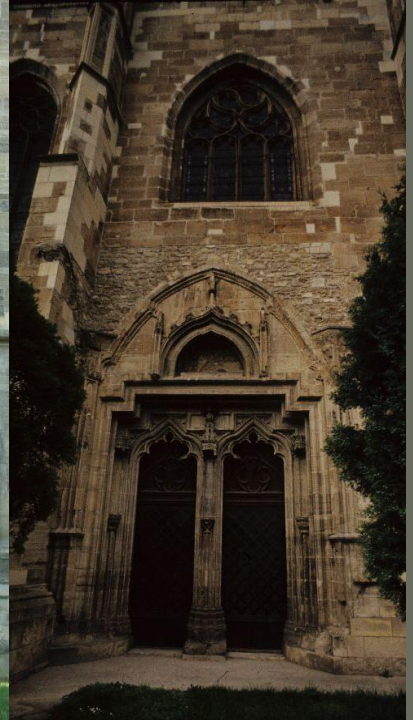

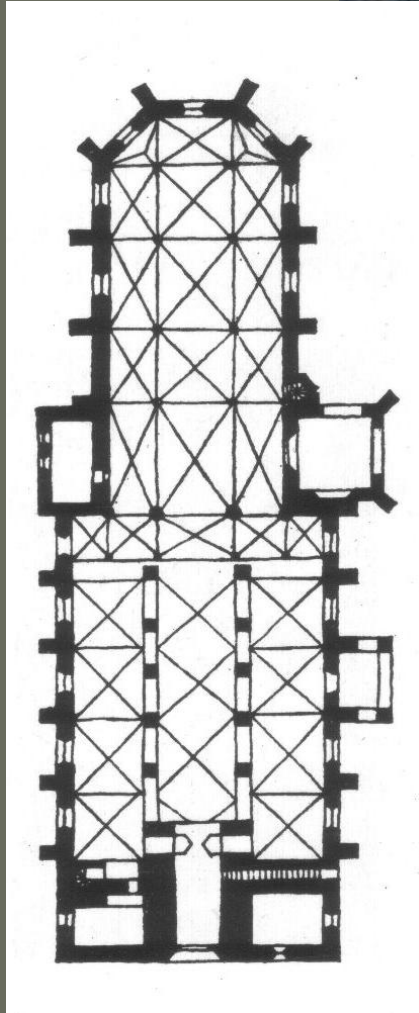

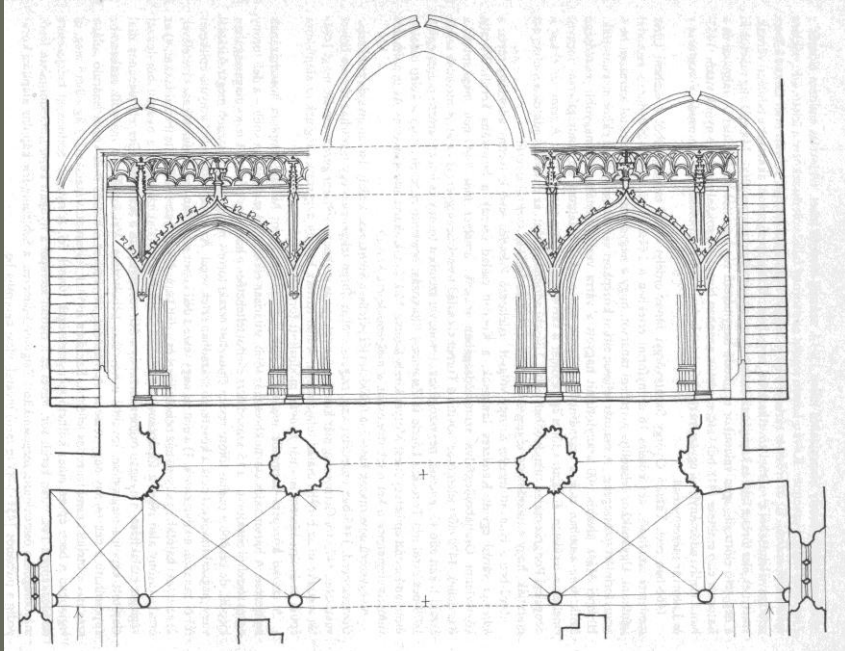

KÉSEI, CSARNOKSZENTÉLYES: SZÁSZSEBES, TPL. (14. szd. 2. fele)
(kapcsolat a kassai és a kolozsvári műhellyel, közvetlen budai – királyi – kapcsolat is kimutatható)

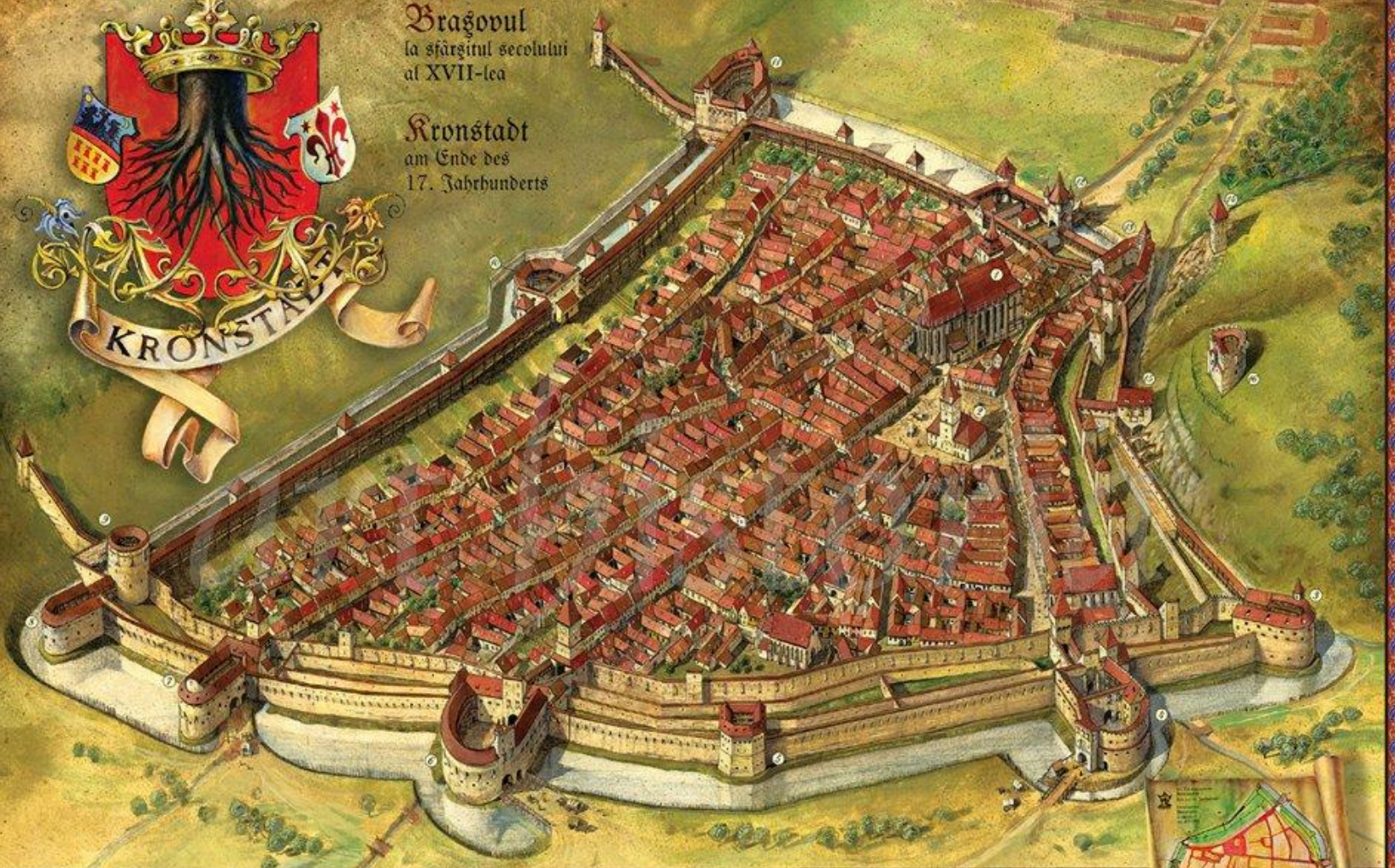

Braşovul
la sfârşitul secolului
al XVII-lea

Kronstadt
am Ende des
17. Jahrhunderts

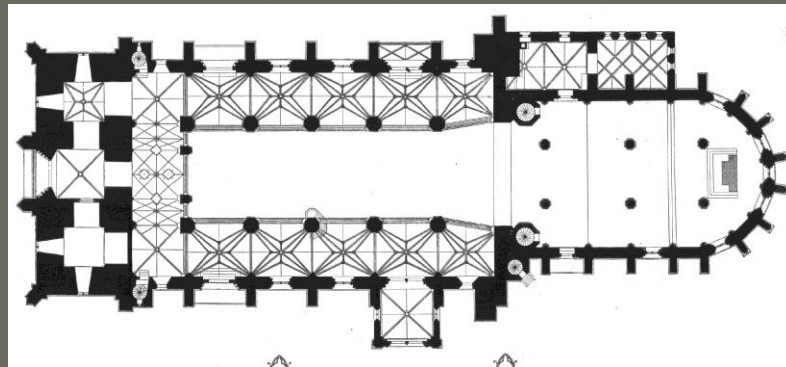
- 1 - Biserica Neagră, Schwarze Kirche 2 - Casa Sfatului, Rathaus 3 - Bastionul curelarilor, Kiemerbastei 4 - Poarta Străzii Mănăstirii, Klostergässer Tores 5 - Bastionul aurarilor, Goldschmiedbastei
6 - Bastionul Străzii Porţii, Puzengässer Torbastei 7 - Poarta Străzii Negre, Schwarzgässer Torbastei 8 - Bastionul tătărcarilor roşii, Rotgerberbastei 9 - Bastionul Pânzarilor, Tuchmacherbastei
10 - Bastionul frângerilor, Seilerbastei 11 - Bastionul ţesătorilor, Weberbastei 12 - Turnul (Poarta) Ecaterinei, Katarinentor 13 - Bastionul fierarilor, Schmiedbastei 14 - Turnul Negru, Schwarz Turm
15 - Bastionul de pe (pârâul) Graţ, Graţbastei 16 - Turnul alb, Weisses Turm

Reproducerea sub semnă fiind în acord cu autorul, este interzisă
reproducerea în orice formă sau prin orice mijloc de comunicaţie
fără acordul scris al autorului. Copyright © 2005
Editura de Artă şi Arhitectură, Braşov

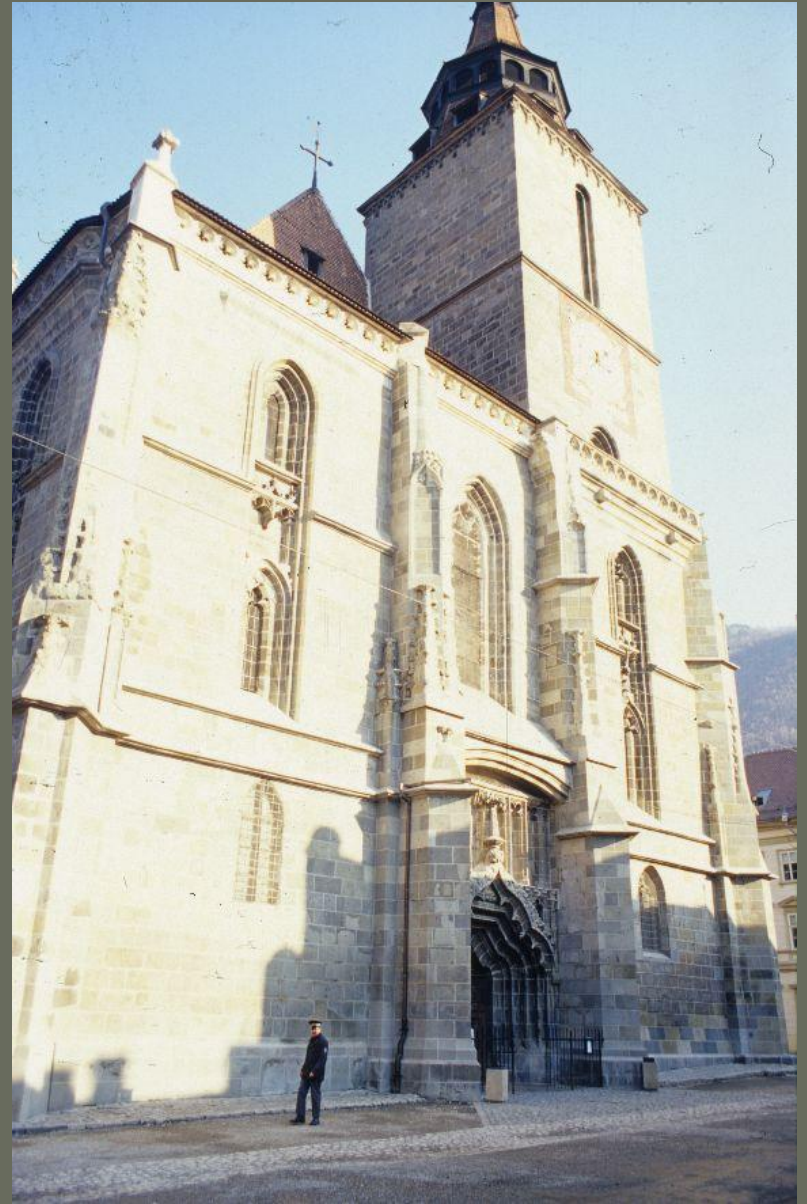

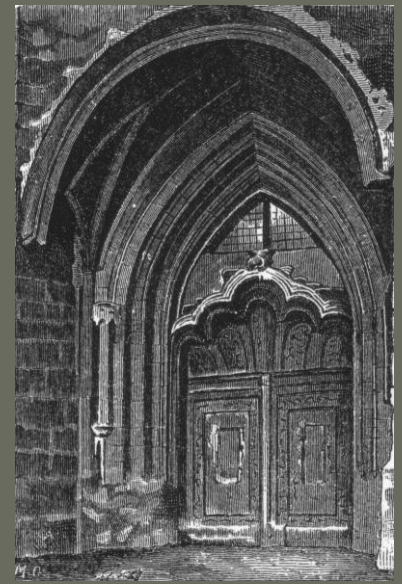

KÉSEI, CSARNOKSZENTÉLY + CSARNOKSZERK. HOSSZHÁZ: BRASSÓ, FEKETE TEMPLOM (szentély: 14. szd. v.; hajó: 15. szd.; tűzvész: 1689)

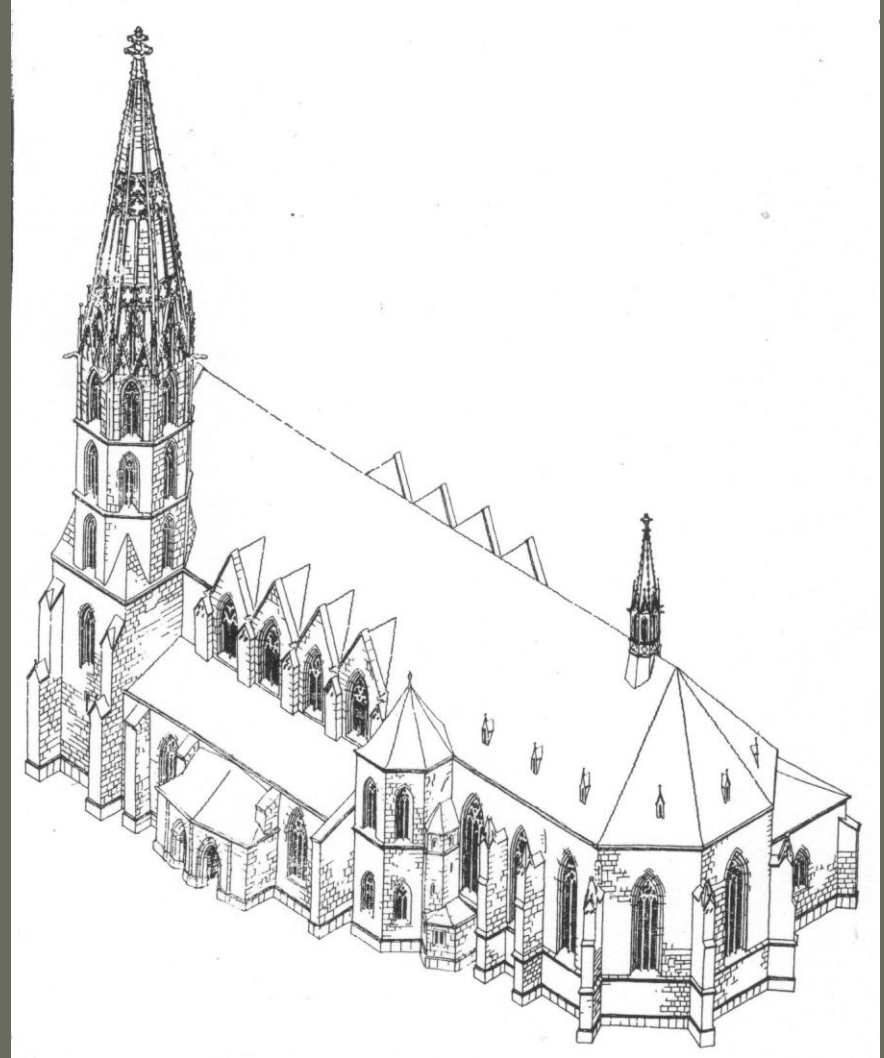
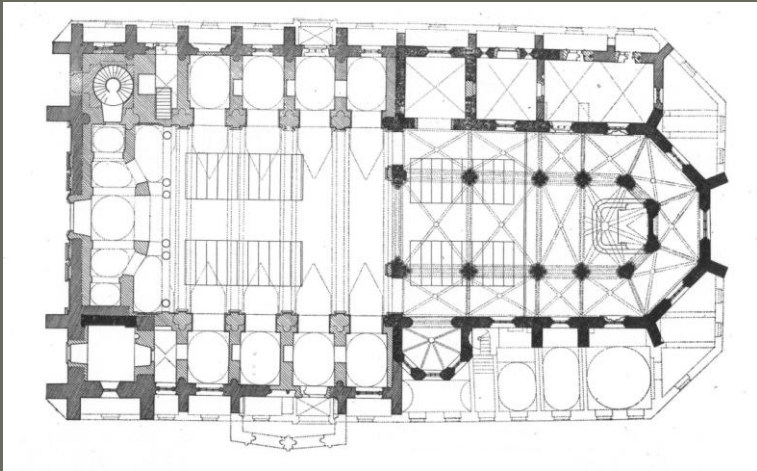

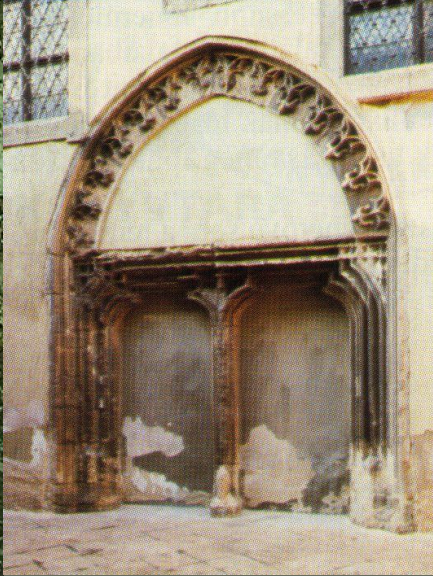
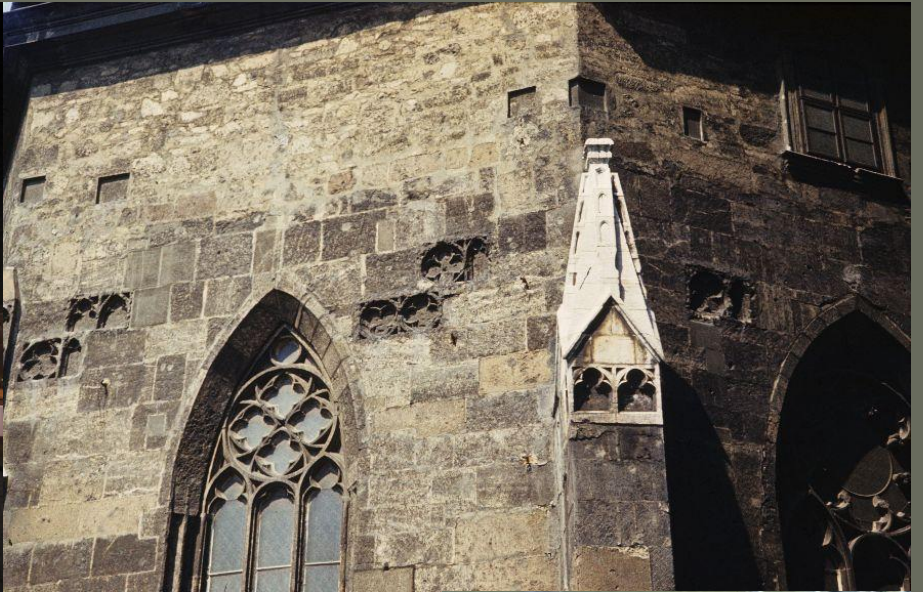

KÉSEI, CSANOKSZENTÉLY + CSARNOKSZERK. HOSSZHÁZ: PEST, BELVÁROSI TEMPLOM (szentély: 15. szd. eleje; hosszáz: 15. szd. vége)

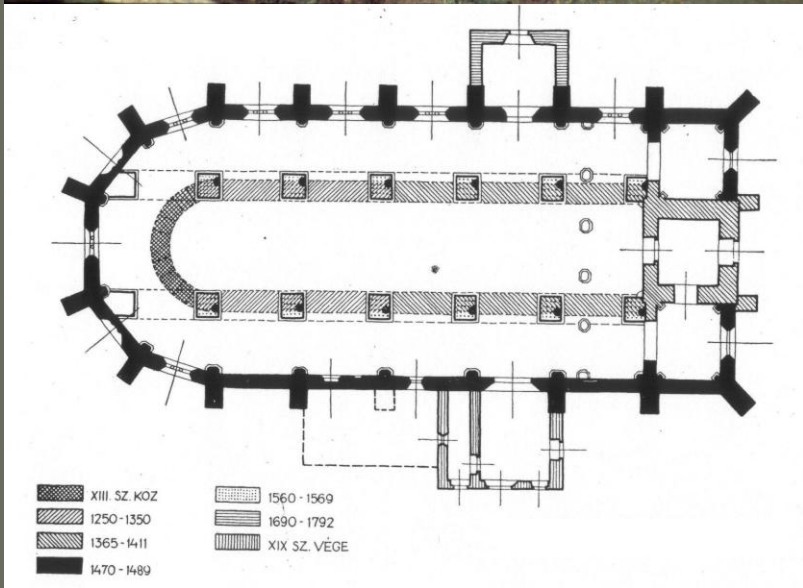

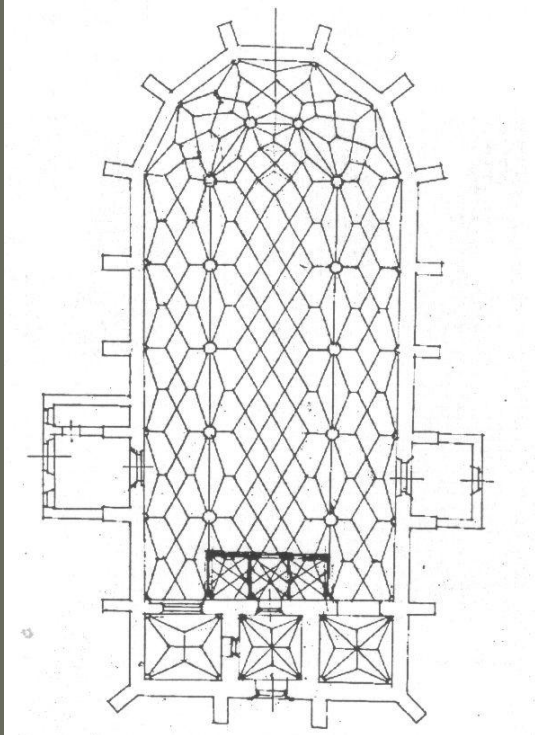
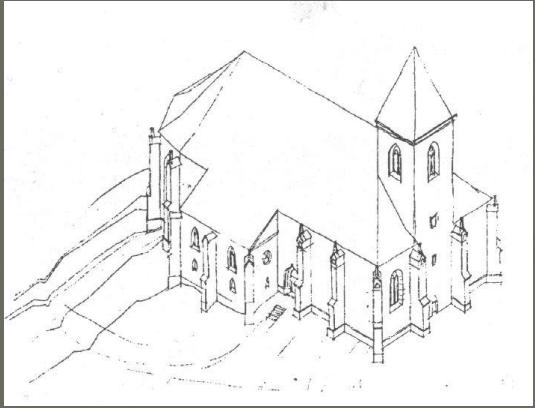

KÉSEI, CSARNOKTEMLOM: MISKOLC, AVASI TEMPLOM

(1470-1489, tűzvész: 1544, újjáépítés fafödémekkel: 1550 k.)

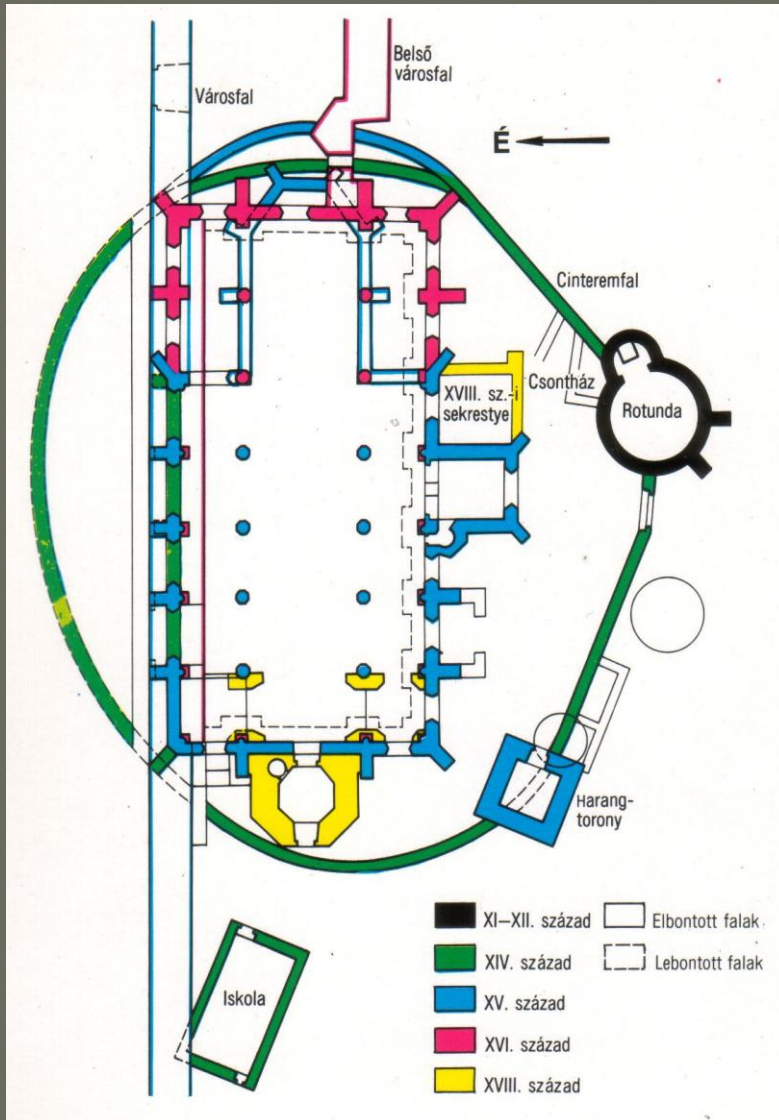

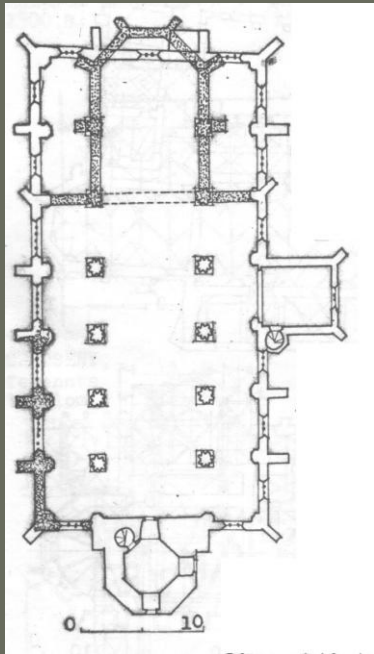

KÉSEI, CSARNOKTEPLOM: SÁROSPATAK, VÁRTEPLOM

(1. bazlikális: 13. szd. v.; 2. csarnokszerkezetű hosszház: 15. szd. v.; csarnoktemplom: 16. szd. e.)

KÉSEI, TEREMTEMPLOM: NYÍRBÁTOR, SZENT GYÖRGY TPL.

(1484-1488, Báthori István erdélyi vajda építtette az 1479-es kenyérmezei győzelme feletti örömében)

